

MINISTERUL AGRICULTURII ȘI DEZVOLTĂRII RURALE
ROMÂNIA

Evaluare ex-ante pentru implementarea de Instrumente Financiare în PNDR 2014-2020

Actualizare

Septembrie 2016

Cuprins

Glosar	3
Introducere.....	4
i. Sumar	4
ii. Rezultatele Evaluării ex-ante pentru implementarea de instrumente financiare în PNDR 2014-2020 - iunie 2015.....	4
Cap. 1: Analiza pieței de finanțare a sectorului agricol și IMM-urilor din mediul rural	6
Contextul economic	6
Oferta de finanțare.....	6
Cererea de finanțare	7
Estimarea deficitului de finanțare al sectorului agricol și al IMM-urilor din mediul rural	8
Cap. 2: Valoarea adăugată a instrumentelor financiare	9
Analiza cantitativă a valorii adăugate	9
Analiza calitativă a valorii adăugate	9
Concordanța cu alte măsuri de susținere	10
Aspecte privind ajutorul de stat	11
Cap. 3: Analiza resurselor suplimentare publice și private angrenate prin instrumentele financiare	13
Atragerea resurselor adiționale	13
Cap. 4: Analiza experienței relevante privind implementarea și dezvoltarea instrumentelor financiare	14
Cap. 5: Strategia de investiții propusă.....	15
Caracteristicile IF propus pentru implementare.....	16
Estimarea necesarului de resurse pentru implementarea instrumentelor financiare.....	18
Guvernanța IF	18
Cap. 6: Descrierea rezultatelor așteptate	20
Cap. 7: Mențiuni privind actualizarea și revizuirea metodologiei analizei ex-ante	21
<i>Anexa I, II: Centralizarea rezultatelor sondajului MADR realizat în perioada 12 - 20 iulie 2016 referitor la opțiunile privind implementarea IF în PNDR 2014-2020.....</i>	<i>22</i>
<i>Anexa III: Sumarul Evaluării ex-ante pentru implementarea de instrumente financiare în PNDR 2014-2020, document finalizat la 30 iunie 2015</i>	<i>25</i>
<i>Anexa IV: Descrierea instrumentului financiar de creditare cu partajarea riscului la nivel de portofoliu finanțat din PNDR.....</i>	<i>36</i>

Glosar

AM	Autoritatea de Management
BEI	Banca Europeană de Investiții
BNR	Banca Națională a României
CE	Comisia Europeană
FADN	din [en]: „Rețeaua de Informații Contabile Agricole”
FCNEF	Sondaj BNR privind accesul la finanțare al companiilor nefinanciare din România și capacitatea acestora de a face față unor condiții financiare nefavorabile
FEADR	Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală
FEI	Fondul European de Investiții
IF	Instrument financiar
IFI	Instituții financiare internaționale
IMM	Întreprinderi Mici și Mijlocii
JEREMIE	din [en]: „Resurse Europene Comune pentru Microîntreprinderi și Întreprinderi Mici și Mijlocii”
LEADER	din [fr]: „Legături între Economia Rurală și Acțiuni de Dezvoltare”
MADR	Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale
PNDR	Programul Național de Dezvoltare Rurală
POC	Programului Operațional Competitivitate
POCU	Programul Operațional Capital Uman
POIMM	Programului Operațional Inițiativa pentru IMM-uri
POR	Programul Operațional Regional
RCD	Regulamentul Comun de Dispoziții al UE nr. 1303/2013
TFUE	Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene
TVA	Taxa pe Valoarea Adăugată
UE	Uniunea Europeană

Evaluarea Ex-Ante pentru implementarea de Instrumente Financiare în PNDR 2014-2020 inițială a fost realizată, în perioada 2014-2015, în baza contractului de consultanță dintre GBI Consulting și Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale din România în baza datelor publice disponibile și a celor puse la dispoziția KPMG România de către MADR și colaboratorii săi.

Prezenta actualizare a evaluării ex-ante a fost realizată de către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale din România și trebuie interpretată numai în legătură cu **Evaluare Ex-Ante pentru implementarea de Instrumente Financiare în PNDR 2014-2020**.

Ambele documente au scopul fundamentării procesului decizional la nivelul conducerii Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale din România privind implementarea instrumentelor financiare finanțate din PNDR 2014-2020.

Introducere

Prin prezentul document se urmărește analizarea unor aspecte economice și de piață financiar-bancară valabile în anul 2016. Actualizarea s-a efectuat pe baza datelor disponibile, a consultărilor derulate la nivelul ministerului cu reprezentanții sectorului financiar și cu reprezentanți ai fermierilor, precum și a sondajului realizat de MADR¹ pentru fundamentarea deciziei de implementare a instrumentelor financiare în PNDR 2014-2020. În cadrul sondajului, principalele instituții finanțatoare existente pe piața din România au fost invitate să completeze un chestionar pentru evaluarea disponibilității de a credita sectorul agricol, în special proiectele eligibile pentru sprijin în cadrul Programului.

i. Sumar

Acest document prezintă o actualizare **Evaluării ex-ante pentru implementarea de instrumente financiare în PNDR 2014-2020**², în conformitate cu prevederile articolului 37(2)(g) din Regulamentul Comun de Dispoziții al UE nr. 1303/2013 (denumit în continuare "RCD").

Actualizarea analizei publicate în 2015 a fost necesară ca urmare a consultărilor avute cu piața financiară și cu reprezentanți ai fermierilor în cursul anului 2016, din care au rezultat următoarele priorități strategice:

- extinderea aplicabilității instrumentelor financiare, cu menținerea posibilității de cofinanțare a proiectelor sprijinite din surse nerambursabile, acestea fiind puse la dispoziția beneficiarilor finali și independent de grant, ca instrumente financiare de sine stătătoare, cu respectarea regulilor de eligibilitate și ajutor de stat;
- prioritizarea instrumentului de creditare cu partajarea riscului, urmând ca sprijinul sub formă de garanții să fie disponibil în continuare prin scheme de garantare finanțate de la bugetul de stat.

Ca urmare a acestui document de actualizare, prin instrumentul de creditare cu partajarea riscului se va acorda sprijin în cadrul următoarelor măsuri din PNDR:

- Măsura 4, „Investiții în active fizice”, submăsurile 4.1 „Investiții în exploatații agricole” și 4.2 „Investiții pentru procesarea/marketingul produselor agricole”;
- Măsura 6, „Dezvoltarea exploatațiilor și a întreprinderilor”, submăsura 6.4 „Investiții în crearea și dezvoltarea microîntreprinderilor și întreprinderilor mici non-agricole”;
- Submăsurile 4.1 și 4.2 din cadrul subprogramului tematic pentru pomicultură;
- Proiectele cu finanțare din LEADER care răspund la obiectivele submăsurilor prezentate mai sus.

Bugetul total al instrumentului va fi de 92,5 milioane Euro, efectul de pârghie al resurselor Uniunii fiind de aprox. 1,4x. Se recomandă păstrarea flexibilității în alocarea pe măsuri, în scopul unei absorbții mai bune a instrumentului la nivelul beneficiarilor finali.

ii. Rezultatele Evaluării ex-ante pentru implementarea de instrumente financiare în PNDR 2014-2020 - iunie 2015

Documentul, finalizat la 30 iunie 2015, evaluează oportunitatea implementării instrumentelor financiare în PNDR 2014-2020, în conformitate cu prevederile art. 37(2) al Reg. nr. 1303/2013. Astfel, analizând caracteristicile pieței de finanțare din mediul rural din România, luând în considerare experiențele anterioare în ceea ce privește utilizarea IF și evidențiind eficiența utilizării fondurilor publice în raport cu alte forme de sprijin, evaluarea ex-ante stabilește tipurile de IF recomandate pentru implementare în perioada de programare 2014-2020.

¹ Sondajul a fost realizat în perioada 12 - 20 iulie 2016, fiind centralizate răspunsurile a 8 instituții de credit: Banca Comercială Română S.A., Banca Transilvania S.A., Bancpost S.A., BRD - Groupe Societe Generale S.A., CEC Bank S.A., ProCredit Bank S.A., Raiffeisen Bank S.A., UniCredit Bank S.A. Centralizarea rezultatelor obținute este prezentată în **Anexele I și II** la acest document.

² Sumarul Evaluării ex-ante pentru implementarea de instrumente financiare în PNDR 2014-2020 este inclus în **Anexa III**

Principalele rezultate ale Evaluării ex-ante pentru IF inițiale au fost:

1. Deficitul de finanțare în sectoarele vizate a fost estimat la aproximativ **2,36 miliarde Euro** dintre care 2,1 miliarde în agricultură, respectiv 0,2 miliarde în sectoarele neagricole din mediul rural.
2. A fost recomandată implementarea a două tipuri de instrumente financiare:
 - a. Schema de garantare cu garanții individuale;
 - b. Instrumentul financiar de creditare cu partajarea riscului.

Prioritatea în implementare a fost atribuită schemei de garantare, în vederea adresării directe a cauzei principale de eșec al pieței, respectiv lipsa garanțiilor din partea solicitanților de credite, necesare co-finanțării proiectelor sprijinite prin PNDR, implementarea instrumentului de creditare fiind recomandată într-o fază ulterioară a Programului.

3. Necesarul din surse publice pentru IF a fost stabilit la **92,5 milioane Euro**, prin această alocare putând fi generat un volum de credite reprezentând 40% din deficitul de finanțare estimat.
4. IF se adresau exclusiv beneficiarilor de granturi din PNDR pentru asigurarea co-finanțării private.

Cap. 1: Analiza pieței de finanțare a sectorului agricol și IMM-urilor din mediul rural

Contextul economic

Conform sondajului BNR privind accesul la finanțare al companiilor nefinanciare din România și capacitatea acestora de a face față unor condiții financiare nefavorabile (FCNEF)³, în perioada octombrie 2015 - martie 2016, potrivit companiilor, principalii indicatori financiari nu au înregistrat evoluții semnificative, comparativ cu semestrul anterior, iar ponderea companiilor care au declarat creșteri ale costurilor cu forța de muncă și ale altor costuri de producție a fost mai mică comparativ cu perioada anterioară (aprilie-septembrie 2015). Gradul de îndatorare s-a menținut constant pentru majoritatea companiilor.

Raportul anual al BNR (2015) a consemnat menținerea stabilității sistemului bancar, acesta înregistrând ameliorări în privința profitabilității și a calității activelor. Redresarea creditării s-a datorat componentei în monedă națională, aceasta vizând însă, în principal, creditarea populației pentru achiziția de locuințe.

Riscurile la adresa stabilității financiare a României în cursul ultimului an au fost legate de cadrul legal incert și imprevizibil, incertitudinile privind creșterea economică globală, starea sistemului financiar internațional, deciziile de politică monetară ale principalelor bănci centrale, precum și de posibilitatea de destabilizare a Uniunii Europene prin ieșirea Marii Britanii din Uniunea Europeană.

Oferta de finanțare

Sprijinul alocat de Uniunea Europeană pentru agricultură și dezvoltare rurală în exercițiile bugetare precedente, instrumentele financiare implementate pentru a facilita accesul beneficiarilor PNDR la sursele de finanțare privată, experiența dobândită de fermieri în această perioadă privind colaborarea cu instituțiile de credit au contribuit la creșterea finanțării în acest domeniu.

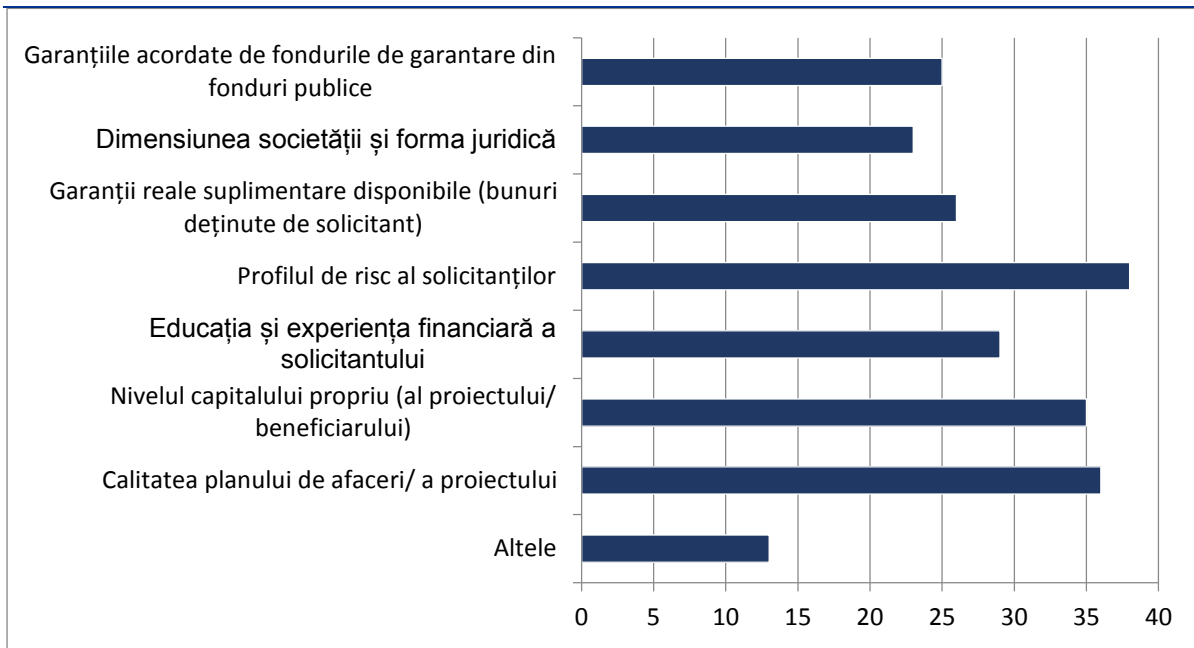
În prezent, instituțiile financiare atribuie agriculturii un potențial ridicat, odată cu dezvoltarea sectorului identificând nevoia crescută de finanțare a activităților curente și a proiectelor de investiții. Cu toate acestea, o serie de impedimente, de ambele părți, afectează relația dintre creditori și fermieri generând un deficit de finanțare important.

Principalele riscuri asociate de instituțiile de credit agriculturii, determinând o prudențialitate sporită în creditarea acestui sector, vizează aspecte precum:

- dificultatea standardizării activității agricole ca proces de activitate și calitate;
- analiza economico-financiară efectuată în vederea acordării unui credit se bazează pe predictibilitatea rezultatelor afacerii finanțate. Există foarte mulți factori care pot afecta activitatea unei exploatații agricole, independent de efortul depus de fermieri pentru obținerea rezultatelor dorite (ex. naturali, instituționali);
- disproporționalitate între proiectul de investiții pentru care se solicită finanțarea și capacitatea afacerii de a genera venituri suficiente în vederea îndeplinirii obligațiilor de plată;
- o mare parte a afacerilor din agricultură și din mediul rural sunt slab capitalizate, iar de multe ori educația antreprenorială precară determină lipsa unei planificări strategice cu privire la evoluția acestora;

Existența acestor factori de risc a fost confirmată și în cadrul sondajului MADR, cauzele care conduc la neacordarea creditelor pentru cofinanțarea investițiilor în cazul proiectelor sprijinite prin PNDR fiind reprezentate de bonitatea solicitantului rezultată în urma analizei economico-financiare, calitatea slabă planului de afaceri și lipsa capitalului propriu:

³ BNR, Sondaj privind accesul la finanțare al companiilor nefinanciare din România și capacitatea acestora de a face față unor condiții financiare nefavorabile, Iunie 2016, <http://www.bnr.ro/Publicatii-periodice-204.aspx>

Sursa: MADR

Alți factori relevați în cadrul sondajului, limitând accesul la sursele de co-finanțare pentru proiectele depuse pentru obținerea sprijinului din PNDR, sunt determinați de aspecte care vizează atât disciplina financiară a potențialilor beneficiari cât și necesitatea adaptării permanente a legislației europene și naționale și a instituțiilor responsabile de implementarea programelor de finanțare la nevoile pieței:

- lipsa experienței practice a beneficiarilor în implementarea proiectelor;
- beneficiari persoane juridice fără scop patrimonial (ex. OUI/FOUI, GAL) a căror formă de organizare fac dificilă rambursarea unui credit;
- situații financiare precare;
- necorelarea criteriilor de eligibilitate pentru accesarea fondurilor europene (derivate din regulamentele de specialitate) cu criteriile financiar-bancare pentru acordarea creditelor;
- documentație complexă;
- proiecte de investiții neadaptate la condițiile pieței;
- nivelul datoriilor și durata de recuperare a creanțelor;
- nivelul ridicat al insolvențelor;
- lipsa sistemelor de irigații.

Cererea de finanțare

În ce privește accesul companiilor la finanțare, conform FCNEF, în perioada octombrie 2015 - martie 2016 dificultățile rămân legate de necesarul de garanții și costul creditelor. Preferința companiilor pentru sursele de finanțare interne, precum reinvestirea profitului sau vânzarea de active confirmă faptul că, de multe ori, accesul la ofertele instituțiilor de credit nu este facil. Chiar dacă în piață se înregistrează o scădere a dobânzilor, se menține o capacitate scăzută a companiilor de a face față la variații nefavorabile ale ratei dobânzii.

În cazul sectorului agricol dificultatea accesului la produsele existente pe piața financiară derivă din structura exploatațiilor în funcție de dimensiunea economică. România ocupa, în 2010, ultimul loc la nivelul UE în funcție de dimensiunea economică medie unei exploatații agricole, având cel mai mare număr de exploatații (3,8 mil.) dar 88.6% dintre acestea având o dimensiune economică sub 4.000 EUR⁴.

Deficiențele structurale care au ca rezultat lipsa de viabilitate a exploatațiilor agricole sunt completate de o serie de factori externi ce contribuie la riscul asociat sectorului:

⁴ CE, Farm Accountancy Data Network (FADN)

- fluctuația preturilor produselor finite și influența importurilor;
- neasigurarea culturilor agricole pentru toate categoriile de risc;
- lipsa piețelor de desfacere;
- lipsa cadastrului terenurilor agricole.

În cadrul întâlnirilor desfășurate la nivelul MADR cu reprezentanții sectorului agricol aceștia au enumerat principale obstacole în accesul fermierilor la credite:

- necorelare între specificul afacerii finanțate și produsul de creditare oferit (ex. graficul de rambursare al creditului nu este adaptat la fluxul financiar al afacerii, termene prea scurte pentru rambursarea creditelor de investiții, finanțare insuficientă a fondului de rulment);
- costurile și necesarul de garanții atribuite sectorului agricol.

Estimarea deficitului de finanțare al sectorului agricol și al IMM-urilor din mediul rural

În cadrul evaluării ex-ante din iunie 2015, estimarea deficitului de finanțare pentru întreprinderile din sectorul de procesare și comercializare, cât și al exploatațiilor agricole din România precum și pentru IMM-urile neagricole din mediul rural s-a făcut pe baza metodologiei folosite în analize similare (*Evaluarea ex-ante a Inițiativei UE pentru IMM, 2014*), datele fiind obținute, în funcție de disponibilitate, prin extrapolarea celor valabile pentru IMM-urile la nivel național sau prin intermediul chestionarelor privind accesul la sursele de finanțare în agricultură, întocmite la nivelul MADR.

Pornind de la analiza ofertei și cererii de credite în agricultură și mediul rural, cuantificarea deficitului a avut la bază utilizarea unor ipoteze care surprind situațiile de eșec al pieței. Aceste ipoteze au permis identificarea entităților economice viabile din punct de vedere economic care din anumite motive nu au obținut finanțare. În acest scop au fost analizate entități economice care își desfășoară activitatea în două sectoare de activitate:

- au fost identificate întreprinderile viabile din sectorul agricol (inclusiv întreprinderile de procesare și comercializare);
- în sectorul non-agricol au fost identificate IMM-urile viabile care își desfășoară activitatea în mediul rural.

Pentru estimarea deficitului de finanțare, numărul entităților economice viabile care nu au obținut finanțare a fost înmulțit cu valoarea creditului mediu din sectorul respectiv.

Reanalizând procesul de estimare a deficitului de finanțare din cadrul evaluării ex-ante, se constată faptul că ipotezele utilizate sunt relevante din perspectiva sectorului vizat, valoarea obținută fiind rezonabilă. Cu toate acestea, există o serie de constrângeri care limitează capacitatea de a efectua o analiză economică și financiară profundă și exactă în acest domeniu, și anume:

- lipsa studiilor privind abilitatea IMM-urilor din agricultură de a accesa credite;
- conceptul de întreprindere viabilă reprezintă o condiție de excludere din cadrul analizei a mai multor categorii de companii care, în practică, ar putea avea acces la sursele de finanțare din piață (ex. deteriorare temporară a situației economico-financiare a unor companii ca urmare a condițiilor curente ale pieței, companii aflate în proces de restructurare la momentul analizei și care ulterior pot deveni viabile, companiile nou create).

Având în vedere considerentele de mai sus, în cadrul prezentei actualizări va fi menținută valoarea deficitului de finanțare estimat inițial, de 2.364 milioane euro, care, în urma consultărilor cu reprezentanții pieței financiare, reprezintă o estimare minimă a nevoii de finanțare existente la nivelul sectorului.

Cap. 2: Valoarea adăugată a instrumentelor financiare

Analiza cantitativă a valorii adăugate

Capacitatea instrumentelor financiare de a genera valoare adăugată în raport cu alte forme de sprijin (ex. grant) poate fi apreciată prin determinarea unor indicatori utilizați ulterior în procesul de monitorizare și raportare:

- efectul de multiplicare (valabil doar în cazul IF de garantare);
- efectul de pârghie (levier);
- efectul de reutilizare (revolving).

Efectul de pârghie, conform Regulamentului Financiar al UE, reprezintă fondurile disponibile destinatarilor finali raportate la fondurile reprezentând contribuția Uniunii. Calculul efectului de levier va ține cont doar de primul ciclu de utilizare a fondurilor, fiind excluse fondurile proprii ale destinatarului final.

În cazul instrumentului de creditare cu partajarea riscului, luând în considerare fondurile alocate din bugetul Uniunii ajustate cu valoarea costurilor și comisioanelor de management (8%) și majorate cu contribuția intermediarilor financiari, rezultă un efect de levier de min. 1.4x, astfel $(92.5 \text{ MEUR}^5 \times 0.92^6 + 39.6 \text{ MEUR}^7) / 87.8 \text{ MEUR}^8 = \text{min. } 1.4x$.

Efectul de reutilizare în cazul instrumentelor financiare de creditare intervine în momentul în care sumele provenite din rambursarea creditelor sunt reutilizate pentru acordarea de noi credite. Cu cât efectul de revolving este mai mare, cu atât valoarea adăugată a IF va fi mai mare.

Resursele restituite instrumentului financiar sunt fie reutilizate în cadrul aceluiași instrument financiar (reînnoibile în cadrul aceluiași instrument financiar), fie sunt utilizate, după ce au fost restituite autorității contractante, în conformitate cu art. 44 din Regulamentul nr. 1303/2013.

Atunci când acestea sunt reînnoibile în cadrul aceluiași instrument financiar, sumele care pot fi atribuite sprijinului PNDR și care sunt rambursate și/sau recuperate de către intermediarul financiar din împrumuturi acordate destinatarilor finali în termenul acordat pentru investiții sunt puse la dispoziție pentru o nouă utilizare în cadrul aceluiași instrument financiar. O astfel de abordare de tip reînnoibil, menționată la articolele 44 și 45 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013, va fi inclusă, după caz, în acordul de finanțare.

Analiza calitativă a valorii adăugate

În cadrul evaluării ex-ante inițiale au fost prezentate avantajele și dezavantajele instrumentelor financiare propuse, fiind analizată și concordanța cu alte măsuri de sprijin existente în piață.

Din punct de vedere calitativ, IF prezintă următoarele avantaje:

- abordare mai responsabilă, performanță mai bună și disciplină financiară la nivelul destinatarului final comparativ cu sprijinul nerambursabil;
- simplificarea procesului de obținere a sprijinului financiar: intermediarul financiar este pe deplin delegat pentru a furniza instrumentul la nivelul întreprinderilor;
- încurajarea spiritului antreprenorial și a educației financiare în agricultură și în mediul rural;
- încurajarea concurenței între intermediarii financiari precum și în rândul altor instituții de credit, lucru care poate conduce la condiții mai bune de creditare pentru destinatarii finali;
- efectul de levier al instrumentului financiar poate fi completat și de interesul investitorilor privați într-o țară sau sector, putând conduce la investiții suplimentare întreprinse de aceștia în viitor.

⁵ Alocarea publică totală pentru IF (FEADR+buget de stat)

⁶ Coeficientul de ajustare după deducerea comisioanelor de gestiune în conformitate cu art. 13 al Reg. Delegat (UE) nr. 480/2014

⁷ Valoarea contribuției intermediarilor financiari în cadrul IF, aferentă unei rate minime de partajare a riscului de 30%

⁸ Valoarea alocării pentru IF din FEADR, stabilită în cadrul evaluării ex-ante inițiale

Concordanța cu alte măsuri de susținere

În evaluarea ex-ante pentru IF inițială au fost detaliate instrumentele disponibile la momentul respectiv, perioada 2014-2015.

În contextul actualizării evaluării ex-ante, corelarea formelor de sprijin disponibile este analizată din perspectiva demarcării și complementarității IF de creditare cu partajarea riscului din PNDR cu:

- a) IF finanțate din celelalte fonduri ESI;
- b) IF pentru sectorul agricol și non-agricol din mediul rural finanțate de la bugetul de stat;
- c) Alte forme de sprijin pentru susținerea sectorului agricol, precum și a celui non-agricol din rural.

a) În ceea ce privește IF finanțate din celelalte fonduri ESI, conform evaluării ex-ante pentru instrumente financiare pentru IMM-uri în perioada de programare 2014-2020, instrumentele disponibile sunt următoarele:

- Instrumente financiare în cadrul POR
 - IF de creditare cu partajarea riscului pentru IMM-uri aflate în faza de dezvoltare și IMM-uri inovative pentru investiții sau capital de lucru.
- Instrumente financiare în cadrul POIIMM
 - Garanții pentru IMM-uri non-agricole din mediul urban și rural, pentru acele activități care nu sunt finanțate prin PNDR;
- Instrumente financiare în cadrul POC
 - Instrument de credite cu partajarea riscului pentru capitalul de lucru și investiții în active corporale și necorporale în domeniul cercetării – inovării acordate microîntreprinderilor și IMM-urilor inovative (organizații de cercetare sau universități);
- Instrumente financiare în cadrul POCU
 - Instrument de credite cu partajarea riscului și instrument de garantare cu limită de portofoliu pentru investiții și capital de lucru pentru următoarele categorii de beneficiari:
 - persoane dezavantajate;
 - IMM-uri din sectorul non-agricol din zona urbană;
 - întreprinderi sociale conform nr. 219/2015.

Demarcarea cu IF de creditare finanțate prin POR a fost stabilită încă din etapa de elaborare a programelor de finanțare. Astfel, pentru asigurarea complementarității celor două instrumente, prin IF de creditare cu partajarea riscului finanțate din POR, în cazul IMM-urilor non-agricole din mediul rural, vor fi sprijinite doar întreprinderile mijlocii, cele mici și micro urmând să fie sprijinite prin PNDR. În cazul întreprinderilor procesatoare al căror rezultat reprezintă un produs care se încadrează în Anexa I la TFUE, acestea nu fac obiectul sprijinului prin POR.

În cazul IF de creditare finanțate prin POC, acestea se adresează cu prioritate întreprinderilor din domeniul cercetării-inovării. Pe de altă parte, nevoile specifice sectorului agricol necesită IF specializate. Astfel, cele două IF de creditare finanțate prin POC, respectiv prin PNDR nu ar trebui să conducă la o suprapunere a sprijinului la nivelul beneficiarilor finali.

Totodată, între IF de creditare și alte tipuri de instrumente financiare (ex. garanții, capital de risc) poate exista un efect sinergic, cu condiția respectării regulilor de ajutor de stat.

b) Scheme finanțate de la bugetul de stat - În dezvoltarea IF de la bugetul de stat s-a urmărit asigurarea complementarității cu IF finanțate prin PNDR pentru a acoperi acele nevoi de finanțare ale sectorului agricol care nu sunt adresate prin PNDR.

În tabelul de mai jos se regăesc propunerile de modificare ale legislației naționale incidente, respectiv, OUG nr. 43/2013, în sensul adaptării și extinderii IF existente pentru asigurarea complementarității cu instrumentul financiar de creditare cu partajarea riscului finanțat prin FEADR.

Act normativ	Instrument financiar	Scopul sprijinului	Beneficiari
IF din surse naționale (bugetul MADR prin OUG nr.43/2013)	Microcreditare	Microcredite pentru investiții în domeniul agricol, neeligibile prin PNDR	- Persoane fizice neautorizate înregistrate ca producători agricoli; - Persoane fizice autorizate, întreprinderi individuale și întreprinderi familiale reglementate de OUG nr. 44/2008;
		Microcredite pentru achiziția de animale	- Persoane fizice autorizate, întreprinderi individuale și întreprinderi familiale reglementate de OUG nr. 44/2008;
		Microcredite pentru realizarea producției agricole	- Persoane juridice inclusiv grupuri de producători și cooperative;
	Garantare	Garantarea creditelor pentru achiziția de terenuri agricole	- Fermieri persoane fizice sau juridice
		Garantarea creditelor acordate din alte surse decât PNDR, pentru investiții în domeniul agricol și a producției agricole (capital de lucru)	- Persoane fizice neautorizate înregistrate ca producători agricoli; - Persoane fizice autorizate, întreprinderi individuale și întreprinderi familiale reglementate de OUG nr. 44/2008;
		Garantarea microcreditelor acordate din bugetul MADR, pentru investiții în domeniul agricol, neeligibile prin PNDR	- Persoane juridice inclusiv grupuri de producători și cooperative.
		Garantarea creditelor acordate pentru finanțarea și cofinanțarea proiectelor de investiții din PNDR (fie din surse private, fie prin IF de creditare cu partajarea riscului finanțat din PNDR)	- Beneficiari PNDR 2014-2020.

Având în vedere incidența regulilor privind ajutoarele de stat, în cadrul schemei de garantare care se adresează beneficiarilor PNDR 2014-2020, se vor respecta condițiile prevăzute în Comunicarea Comisiei nr. 2008/C155/02 privind ajutoarele de stat sub formă de garanții, astfel încât acestea să nu conțină elemente de ajutor care să conducă la o reducere a intensității sprijinului acordat prin grant.

c) În ceea ce privește corelarea cu alte forme de sprijin pentru susținerea sectorului agricol, precum și a celui non-agricol din rural (sprijin sub forma granturilor), după cum a reieșit din evaluarea ex-ante pentru IF inițială, pentru a atinge obiectivele stabilite la nivelul PNDR este importantă combinarea formelor de sprijin disponibile în cadrul FEADR (grant + IF) pentru susținerea investițiilor eligibile în cadrul sM 4.1, 4.1a, 4.2, 4.2a și 6.4 din PNDR 2014-2020. Astfel IF poate reprezenta un sprijin complementar care să faciliteze realizarea investiției finanțate prin grant.

Combinarea trebuie realizată cu respectarea prevederilor Regulamentului nr. 1303/2013 și a regulilor privind ajutorul de stat.

Aspecte privind ajutorul de stat

În cadrul instrumentelor financiare, analiza privind implicațiile ajutorului de stat trebuie realizată la două nivele, respectiv al organismelor care implementează instrumentele financiare, precum și al destinatarilor finali.

În acest context, aspectele specifice IF de creditare cu partajarea riscului finanțat din PNDR vizează:

La nivelul organismelor care implementează IF

Instrumentul financiar de creditare cu partajarea riscului, reglementat după modelul prevederilor Regulamentului de punere în aplicare (UE) nr. 964/2014, este conceput ca un instrument care nu implică ajutor de stat la nivelul organismelor care implementează IF, din următoarele considerente:

- selecția intermediarilor financiari se realizează cu respectarea principiilor transparenței, tratamentului egal, nediscriminării și proporționalității pe baza unei proceduri de achiziții publice sau a unei proceduri de selecție proprii IFI;
- remunerarea organismelor care implementează IF reflectă remunerarea curentă de pe piață în situații comparabile sau sunt aliniate la prevederile art. 12 și 13 din Regulamentul Delegat nr. 480/2014;
- intermediarul financiar și autoritatea contractantă, în speță agenția de plăți, suportă pierderile și recuperările în mod proporțional în funcție de contribuția lor;
- contribuția intermediarului financiar la alocarea totală disponibilă pentru IF va respecta rata de partajare a riscului, pierderile și recuperările suportându-se proporțional cu această rată;
- avantajul financiar al contribuției publice a programului la IF va fi transferat integral către destinatarii finali sub forma unei reduceri a ratei dobânzii (și a cerințelor de garantare, dacă este cazul), în procesul de selecție a intermediarilor financiari fiind evaluate politica tarifară și metodologia de transmitere a avantajului financiar către destinatarii finali.

La nivelul destinatarilor finali

În cazul activităților din domeniul agricol sprijinite prin FEADR regulile privind ajutorul de stat nu se aplică sprijinului din partea Uniunii sau finanțării suplimentare din bugetul național al statelor membre. Sprijinul pentru aceste activități este exceptat de la notificarea CE în baza art. 108 (3) din Tratat, cu condiția respectării prevederilor regulamentelor FEADR. În acest sens, pentru sprijinul acordat prin intermediul IF pentru investițiile în înființarea și modernizarea fermelor eligibile în cadrul sM 4.1 și sM4.1a, precum și în procesarea produselor Anexa I TFUE al căror rezultat este tot un produs Anexa 1, vor fi respectate intensitățile sprijinului prevăzute în Anexa II a Reg. 1305/2013, iar în plus, în cazul combinării cu grantul aplicându-se, în acest scop, regula cumulului ajutoarelor.

În cazul activităților non-agricole, pentru a crește atractivitatea instrumentelor financiare, având în vedere transferul tuturor avantajelor financiare ale contribuției publice la nivelul destinatarilor finali, IF poate fi conceput cu componentă de ajutor în baza regulilor de minimis cuprinse în Reg. nr. 1407/2013.

În cazul combinării celor două forme de sprijin, grant și instrument financiar, pentru a asigura respectarea regulilor privind ajutorul de stat, trebuie avute în vedere următoarele reguli:

- în cazul activităților agricole (sM4.1, sM4.1a, sM4.2, sM4.2a) trebuie respectată rata maximă a intensității sprijinului aplicabilă proiectului/beneficiarului în cauză conform PNDR prin deducerea echivalentului subvenție brută a sprijinului acordat prin instrument financiar din valoarea grantului;
- în cazul activităților neagricole (sM6.4) echivalentul subvenție brută al sprijinului acordat prin instrument financiar trebuie să respecte prevederile Reg. 1407/2013 cu privire la sprijinul de minimis (maximum 200.000 de euro/beneficiar pe 3 ani fiscali).

Cap. 3: Analiza resurselor suplimentare publice și private angrenate prin instrumentele financiare

Atragerea resurselor adiționale

În cazul IF de creditare cu partajarea riscului, rata de partajare a riscului stabilește, pentru fiecare credit eligibil inclus în portofoliu, partea de finanțare asigurată de intermediarii financiari.

Totodată, co-finanțarea de la bugetul de stat în completarea contribuției FEADR pentru IF, reprezintă o resursă publică suplimentară.

Luând în considerare alocarea FEADR și rata de partajare a riscului utilizată la determinarea efectului de pârghie, resursele adiționale publice și private atrase prin IF vor fi constituite din:

- contribuția națională, reprezentând 5% din fondurile FEADR, în valoare de 4,7 mil. Euro;
- contribuția intermediarilor financiari de minimum 30% din alocarea publică pentru IF, reprezentând aprox. 45% din contribuția FEADR, în valoare de 39,6 mil. Euro.

Total resurse suplimentare publice (naționale) și private: 44,3 mil. Euro, reprezentând aprox. 48% din resursele FEADR.

Cap. 4: Analiza experienței relevante privind implementarea și dezvoltarea instrumentelor financiare

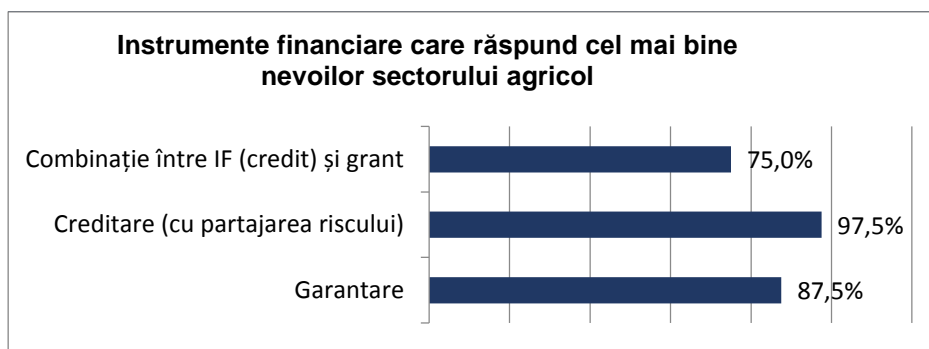
Capitolul dedicat „lecțiilor învățate” în analiza inițială identifică, pe baza experiențelor din trecut (schemele de garantare din perioada SAPARD și PNDR 2007-2013, Inițiativa JEREMIE), o serie de factori de succes, dar și posibile riscuri cu privire la implementarea instrumentelor financiare. Se prezintă astfel o serie de aspecte ce trebuie urmărite în implementarea acestora în perioada de programare 2014-2020.

Neexistând IF implementate ulterior finalizării Evaluării ex-ante pentru implementarea de instrumente financiare în PNDR 2014-2020, acest capitol nu face obiectul actualizării.

Cap. 5: Strategia de investiții propusă

În cadrul evaluării ex-ante inițiale au fost analizate mai multe tipuri de instrumente financiare care să vină în sprijinul sectorului agricol și al activităților neagricole din mediul rural. Astfel au fost analizate principiile de funcționare pentru instrumentul financiar de creditare cu partajarea riscului, instrumentul financiar de garantare cu limită de portofoliu, schema de garantare cu garanții individuale și facilitatea de co-investire în capitalul întreprinderilor. Au fost propuse pentru a fi implementate două dintre instrumentele analizate: schema de garantare cu garanții individuale și instrumentul de creditare cu partajarea riscului, prioritară fiind schema de garantare pentru combaterea cauzei principale de eșec al pieței, respectiv lipsa ori insuficiența garanțiilor din partea beneficiarilor de credite din acest sector de activitate.

Ultimele analize derulate la nivelul ministerului și consultările cu reprezentanții instituțiilor finanțatoare au evidențiat necesitatea actualizării evaluării ex-ante pentru instrumente financiare astfel încât documentul să reflecte nevoile curente existente în piață. Astfel a fost identificată nevoia preponderentă pentru instrumente financiare de creditare, nevoie evidențiată și în cadrul chestionarului derulat de MADR:

Sursa: MADR

Instrumentul financiar de creditare are scopul de a îmbunătăți accesul la finanțare al destinatarilor finali prin reducerea riscului de credit asumat de instituțiile finanțatoare pe seama resurselor PNDR.

Având în vedere că la nivelul MADR sunt gestionate instrumente financiare de garantare din fonduri naționale pentru sprijinirea sectorului agricol, precum și posibilitatea întregirii fondurilor alocate acestora cu sumele rezultate din execuția schemelor de garantare finanțate din PNDR 2007-2013, eligibile după închiderea Programului, acoperirea nevoilor de garanții identificată în evaluarea ex-ante inițială și reconfirmată în urma consultării partenerilor, poate fi continuată prin schemele de garantare naționale.

Dacă specificul pieței financiare din România determină, în continuare, nevoia de combinare a grantului cu instrumente financiare pentru completarea surselor proprii ale beneficiarilor, reprezentând o soluție pentru asigurarea finanțării necesare pentru finalizarea proiectelor de investiții sprijinite prin PNDR, dispozițiile regulamentelor europene tratează instrumentele financiare, în primul rând, ca pe o sursă independentă de sprijin, alternativă la finanțarea prin grant.

Sprijinul alternativ oferit prin instrumente financiare reprezintă o prioritate a CE în actuala perioadă de programare, reprezentând o formă inovativă de suport în contextul resurselor limitate la nivelul Uniunii, în condițiile în care:

- la nivelul instrumentului financiar pot fi angrenate surse de finanțare suplimentare prin atragerea mediului privat;
- există posibilitatea reutilizării resurselor, multiplicându-se numărul beneficiarilor sprijiniți/investițiilor realizate;
- contribuie la creșterea responsabilității din partea beneficiarilor în conceperea și derularea proiectelor de investiții dată fiind obligativitatea rambursării sprijinului.

Având în vedere experiența României în implementarea proiectelor sprijinite prin FEADR, în special obstacolele apărute în relația dintre beneficiari și instituțiile finanțatoare pentru obținerea cofinanțării private, opțiunea de implementare independentă a instrumentelor financiare poate contribui la reducerea numărului

de proiecte supradimensionate, implicat la creșterea viabilității acestora din perspectiva analizei economico-financiare efectuate de creditorii.

Implementarea independentă cât și în combinație cu grantul va oferi o mai mare accesibilitate instrumentelor financiare, fiind adresate următoarelor categorii de solicitanți:

- beneficiari ai sub-măsurilor sprijinite prin granturi ale căror proiecte au fost selectate pentru finanțare de către AFIR și care au nevoie de co-finanțare pentru partea privată a cheltuielilor eligibile;
- fermieri și antreprenori din mediul rural care nu doresc să acceseze sprijin prin grant sau care, deși au un proiect eligibil în cadrul măsurilor amintite, din anumite motive (ex. epuizarea fondurilor publice din cadrul sub-măsurii) nu au beneficiat de sprijin prin grant și îndeplinesc condițiile de accesare a IF. În acest caz, în urma accesării instrumentului financiar, fermierul/antreprenorul devine beneficiar PNDR.

Oportunitatea adoptării ambelor opțiuni de implementare a instrumentelor financiare a fost relevată și în cadrul sondajului MADR, instituțiile de credit participante identificând complementaritatea dintre sprijinul prin grant și prin instrument financiar, toți participanții optând atât pentru varianta IF de sine stătător cât și combinat cu grantul.

Caracteristicile IF propus pentru implementare

Conform modelului reglementat prin Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 964/2016, avantajul beneficiarilor de credite acordate prin IF va consta într-o reducere a costului creditului în funcție de rata de partajare a riscului, aceasta stabilind, pentru fiecare credit eligibil inclus în portofoliu, partea de finanțare asigurată de intermediarii financiari, respectiv partea de finanțare provenind din fonduri publice. Inițial, în cadrul evaluării ex-ante, rata de partajare a riscului a fost stabilită la 50%, pe baza practicii pieței (instrumente financiare similare, cu rezultate bune în implementare - JEREMIE). În majoritatea țărilor în care a fost implementat programul JEREMIE, inclusiv în România, rata de partajare a riscului a fost de 50%.

Reprezentanții sectorului bancar au confirmat existența unui grad de risc mai ridicat în agricultură față de alte sectoare economice. Totodată, aceștia au menționat faptul că, o contribuție mai mare din fonduri publice în cadrul IF ar crește atractivitatea și gradul de suportabilitate al instrumentului pentru destinatarii finali cărora le vor fi transferate beneficiile rezultate (reducere de dobândă și condiții de creditare mai relaxate).

Astfel, având în vedere riscul ridicat asociat de instituțiile de credit beneficiarilor vizați de PNDR, confirmat în cadrul consultărilor desfășurate cu acestea la nivelul MADR, precum și în sondajul MADR, o rată de partajare a riscurilor pentru IF de creditare majorată până la 70% pentru partea de finanțare asigurată din fonduri publice ar conduce atât la o scădere a costului, cât și a cerințelor de colateral la nivelul beneficiarului final, care va compensa impredictibilitatea și volatilitatea pieței agricole, încurajând astfel creditarea în acest sector. Totodată, această rată de partajare va asigura un sprijin consistent pentru companiile start-up, care prezintă un grad de risc ridicat pentru creditorii.

Pentru a răspunde cât mai bine nevoilor de finanțare identificate în cadrul sectorului, din evaluarea ex-ante inițială pentru IF a rezultat necesitatea contribuției la următoarele priorități și domenii de intervenție din cadrul PNDR:

- **P2:** creșterea viabilității fermelor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovatoare și a gestionării durabile a pădurilor – **DI 2A**) Îmbunătățirea performanței economice a tuturor exploatațiilor agricole și facilitarea restructurării și modernizării exploatațiilor, în special în vederea sporirii participării pe piață și a orientării spre piață, precum și a diversificării activităților agricole;
- **P3:** Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv a sectoarelor de prelucrare și comercializare a produselor agricole, a bunăstării animalelor și a gestionării riscurilor în agricultură – **DI 3A**) Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creșterii valorii adăugate a produselor agricole, al promovării pe piețele locale și în cadrul circuitelor scurte de aprovizionare, al grupurilor de producători și al organizațiilor interprofesionale;

- **P6:** promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale - **DI 6A)** Facilitarea diversificării, a înființării și a dezvoltării de întreprinderi mici, precum și crearea de locuri de muncă.

Astfel, este indicat ca instrumentul financiar să fie accesibil atât pentru cofinanțarea proiectelor de investiții cât și pentru acordarea de credite de sine stătătoare, putând fi sprijinite investiții în cadrul sub-măsurilor identificate în evaluarea ex-ante inițială, respectiv:

- 4.1, 4.1a Sprijin pentru investiții în exploatații agricole, inclusiv în cadrul Sub-programului Pomicol;
- 4.2, 4.2a Sprijin pentru investiții în prelucrarea/ comercializarea și/sau dezvoltarea de produse agricole, inclusiv în cadrul Sub-programului Pomicol;
- 6.4 Sprijin pentru investiții în crearea și dezvoltarea de activități neagricole;
- proiectele cu finanțare din LEADER care răspund la obiectivele submăsurilor prezentate mai sus.

Astfel, grupurile țintă vizate de sprijin vor acoperi categorii de beneficiari care au dificultăți în accesarea finanțării necesare dezvoltării propriilor afaceri, respectiv fermieri, întreprinderi din domeniul procesării primare, grupuri de producători sau cooperative, precum și micro-întreprinderi și întreprinderi mici neagricole din mediul rural.

Având în vedere necesitatea asigurării compatibilității sprijinului acordat prin IF cu regulile privind ajutorul de stat și, totodată, a aplicării regulii cumulului de ajutoare, extinderea aplicabilității IF în cazul investițiilor în procesarea produselor agricole al căror rezultat este un produs non-Anexa I la TFUE, poate complica excesiv implementarea proiectelor de investiții sprijinite prin grant în cadrul sM 4.2 dacă acestea sunt combinate cu IF fiind incidente trei forme de ajutor la nivelul unui singur beneficiar/proiect de investiții.

Nevoia de capital de lucru aferent investițiilor din agricultură, identificată în cadrul evaluării ex-ante inițiale, se menține și în condițiile actuale din piață. În acest sens, facilitățile oferite prin noile prevederi europene pentru finanțarea cheltuielilor curente prin IF vor veni în sprijinul beneficiarilor PNDR.

Având în vedere particularitățile regulilor privind eligibilitatea cheltuielilor în cazul investițiilor sprijinite prin IF, conform prevederilor regulamentelor europene privind FESI și, respectiv, FEADR, sprijinului oferit prin instrument financiar va putea acoperi și:

- fondul de rulment auxiliar, în cazul investițiilor agricole, atunci când este justificat corespunzător și nu depășește 30% din valoarea totală a cheltuielilor eligibile aferente investiției sprijinite prin instrumentul financiar;
- TVA, în condițiile prevăzute la art. 37 (11) din Reg. (UE) nr. 1303/2013;
- achiziția de terenuri neconstruite și terenuri construite în condițiile art. 4(1) din Reg. (UE) nr. 480/2014 (în limita a 10% din contribuția Programului plătită destinatarului final prin instrumentul financiar).

Pentru a asigura flexibilitate în implementarea IF, din discuțiile premergătoare avute cu reprezentanții sectorului bancar, a reieșit că alocarea financiară nu ar trebui separată pe măsuri și/sau pe tipuri de sprijin (cofinanțare sau credite de sine stătătoare). Astfel se va crea o alocare unitară pentru IF care va permite acordarea de sprijin în cadrul sub-măsurilor vizate în funcție de cererea existentă pe piață și de necesitatea diversificării portofoliului, care să permită o bună gestionare a portofoliului de credite și diversificare a riscurilor, respectând în același timp standardele sectoriale aplicabile și luând în considerare în mod corespunzător interesele financiare și obiectivele de politică ale PNDR. De altfel, o mai mare flexibilitate la nivelul investițiilor finanțate cu reducerea la minimum a cerințelor care trebuie îndeplinite, păstrând bineînțeles regulile de eligibilitate prevăzute în regulamentele UE ar răspunde mai bine specificului acestei forme de sprijin.

Ținând cont de regulile specifice aplicabile în cazul combinării IF cu grantul, valoarea creditului pentru cofinanțarea grantului va fi în limita cheltuielilor eligibile ale proiectului (exclusiv pentru partea de cofinanțare privată), putând însă fi aplicate particularitățile legate de eligibilitatea TVA și a capitalului de lucru în condițiile prevăzute de regulament.

În anexa IV, este prezentată o descriere a instrumentului financiar de creditare cu partajarea riscului la nivel de portofoliu finanțat din PNDR, plecând de la prevederile Reg. 964/2014.

Estimarea necesarului de resurse pentru implementarea instrumentelor financiare

Alocarea bugetară din cadrul Programului pentru IF, stabilită în cadrul evaluării ex-ante inițiale, este de 92,5 mil. euro. Aceasta a fost stabilită pe baza unui model de simulare a procesului de implementare.

Prin menținerea alocării rezultate din evaluarea ex ante pentru IF inițială, se va facilita tranziția de la instrumentul de garantare cu garanții individuale, conform prevederilor din PNDR, versiunea a III-a, la instrumentul de creditare cu partajarea riscului, astfel nefiind afectat Planul financiar al PNDR.

Totodată, având în vedere valoarea minimă a deficitului de finanțare care a stat la baza estimărilor din cadrul evaluării ex-ante inițiale, considerăm că alocarea pentru IF este una prudentă, reducându-se astfel riscul dezangajării resurselor. În condițiile în care, în timpul implementării IF, fondurile se vor dovedi insuficiente, AM va putea lua în considerare suplimentarea alocării.

Guvernanța IF

Analizând opțiunile de implementare a IF permise prin Reg. 1303/2013 și raportându-le la capacitatea administrativă identificată la nivelul structurilor implicate, au fost luate în considerare fie încredințarea sarcinilor Fondului European de Investiții, membru al Grupului BEI, fie intermediarilor din piață prin procedură de achiziție publică.

A fost, de asemenea, analizată și posibilitatea ca IF de creditare să fie combinat într-un singur instrument instituit la nivelul Uniunii, finanțat și din celelalte fonduri ESI. Analiza a relevat lipsa experienței în derularea unor IF destinate sectorului agricol care prezintă nevoi de creditare specifice, efortul administrativ suplimentar și gradul de coordonare necesar la nivelul autorităților cu responsabilități în gestionarea fondurilor europene precum și stadiul diferit de dezvoltare al IF de creditare din celelalte program operaționale. Astfel, la acest moment, această opțiune ar conduce la întârzieri semnificative în lansarea IF finanțat din PNDR și ar mări complexitatea gestionării instrumentului datorită regulilor distincte aplicabile FEADR față de celelalte fonduri ESI, fără beneficii majore în implementare. În plus, aceasta posibilitate nu este inclusă în Acordul de Parteneriat 2014-2020.

Pentru opțiunile de implementare recomandate, avantajele și dezavantajele identificate sunt următoarele:

Implementare prin procedură de achiziție publică

Avantaje

- eficiență crescută în adresarea pieței țintă datorită expertizei în ce privește beneficiarii vizați;
- facilitarea dezvoltării expertizei la nivel național în ce privește implementarea IF;
- posibilitatea atribuirii, prin procedura de achiziție publică, a unor costuri de gestionare mai reduse față de pragurile stabilite prin regulamentul delegat;
- mai multă flexibilitate în stabilirea condițiilor de acordare a creditelor care vor putea fi solicitate de către MADR și AFIR prin caietul de sarcini, în limita legislației privind ajutoarele de stat.

Dezavantaje

- complexitatea prevederilor referitoare la IF stabilite prin regulamentele UE coroborată cu lipsa unui gestionar care poate atrage dificultăți în aplicarea noului cadru legislativ la nivelul intermediarilor financiari;
- lipsă de expertiză financiar-bancară la nivelul autorității contractante pentru gestionarea IF, putând atrage dificultăți în gestionarea relației directe cu intermediarii financiari;
- necesitatea desemnării intermediarilor financiari printr-o procedură de achiziție publică, în condițiile în care din experiența anterioară a rezultat că aceasta nu este metoda cea mai potrivită pentru atribuirea sarcinilor de implementare a IF, reducând foarte mult flexibilitatea gestionării în cazul în care s-ar impune adaptarea IF la noile condiții ale pieței;
- lipsă de flexibilitate în cazul în care pe parcursul derulării activității se impune realocarea fondurilor între intermediarii financiari datorită unor rezultate diferite ca performanță sau datorită alocării eşalonate în

funcție de gradul de utilizare a fondurilor disponibile. Aceasta se datorează restricțiilor prevăzute de legislația privind achizițiile publice;

- prelungirea perioadei pentru punerea în practică a IF ca urmare a necesității derulării procedurilor de achiziție publică.

Implementare prin Fondul European de Investiții

Avantaje

- experiență în gestionarea IF conform regulamentelor UE, expertiză în selectarea intermediarilor financiari, în elaborarea și verificarea criteriilor de eligibilitate ce trebuie îndeplinite de către aceștia;
- prin noile prevederi referitoare la gestionarea fondurilor europene, Grupului BEI (din care FEI face parte), în calitate de organism financiar al UE cu rol în implementarea politicii comunitare, îi pot fi încredințate direct sarcinile de implementare a IF, fără procedură de achiziție publică;
- posibilitatea de selectare a intermediarilor financiari fără aplicarea procedurilor de achiziție publică, pe baza propriei proceduri de selecție;
- flexibilitate în administrarea fondurilor puse la dispoziție prin IF. FEI are posibilitatea de a realoca fondurile gestionate, în timpul perioadei de implementare a instrumentului, în funcție de performanțele înregistrate de fiecare intermediar financiar;
- capacitate de control și monitorizare a instrumentului financiar, conform cerințelor extinse prevăzute în cadrul legislativ aferent actualei perioade de programare.

Dezavantaje

- agricultura și dezvoltarea rurală reprezintă un domeniu nou pentru FEI. Un instrument financiar finanțat din FEADR este în curs de implementare de către FEI în regiunea franceză Languedoc-Roussillon;
- fiind o instituție financiară care gestionează mai multe IF la nivelul UE și al statelor membre, modelele IF prezintă o flexibilitate mai redusă la particularitățile fiecărui sector sau tipologii de investiții/beneficiari;
- costuri de gestionare posibil mai mari datorită celor două verigi existente în structura IF (gestionar și intermediari financiari).

Indiferent de opțiunea de guvernanță aleasă la nivelul conducerii MADR, având în vedere reglementările specifice FEADR privind atribuțiile organismelor cu responsabilități privind asigurarea funcțiilor de management și control pentru PDR, responsabilitatea privind implementarea și plata în cadrul instrumentelor financiare, care în cazul celorlalte fonduri ESI aparține AM, în cazul instrumentelor financiare finanțate din FEADR va reveni agenției de plăți acreditate, respectiv AFIR pentru PNDR.

Cap. 6: Descrierea rezultatelor așteptate

Principalul obiectiv al IF îl reprezintă contribuția la atingerea obiectivelor stabilite în PNDR pentru DI 2A, 3A și 6A prin facilitarea realizării investițiilor sprijinite prin granturi, precum și finanțarea unor investiții de sine stătătoare care să contribuie la îmbunătățirea performanței economice a exploatațiilor agricole, creșterii competitivității sectorului agricol și a valorii adăugate a produselor, precum și o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar și diversificarea și dezvoltarea de întreprinderi mici în mediul rural precum și crearea de locuri de muncă.

Având în vedere menținerea alocării inițiale prevăzute în PNDR pentru IF, nu vor exista implicații asupra țintelor stabilite în program pentru FA 2A, 3A și 6A.

Monitorizarea operațiunilor sprijinite prin IF se realizează în conformitate cu prevederile Sistemului Comun de Monitorizare și Evaluare a politicii de dezvoltare rurală 2014-2020. În ceea ce privește indicatorii de realizare, având în vedere că IF-urile vor fi puse în aplicare prin diferite măsuri de investiții, indicatorii relevanți sunt:

- ✓ **Numărul de operațiuni sprijinite** (numărul de contracte de împrumut semnate cu destinatarii finali)
- ✓ **Numărul de beneficiari sprijiniți** (numărul beneficiarilor finali susținuți prin credite).

În situația în care se aplică instrumentul combinat (grant și IF), pentru indicatorul referitor la Operațiuni sprijinite se vor înregistra 2 operațiuni, iar pentru indicatorul Beneficiari sprijiniți înregistrarea se dublează dacă un beneficiar primește atât grant cât și IF (ex. credit), conform principiului "Același beneficiar sprijinit pentru mai multe și diferite operațiuni este luat în calcul de mai multe ori".

În ceea ce privește principalii indicatori de realizare și rezultat aplicabil la nivelul IF, acești sunt:

- valoarea sprijinului plătit destinatarilor finali;
- progresul în realizarea efectului de pârgie estimat.

Autoritatea de Management va transmite Comisiei, anual, un raport specific privind implementarea IF, anexă la raportul anual de implementare, în conformitate cu art. 46 al R. (UE) nr. 1303/2013.

Cap. 7: Mențiuni privind actualizarea și revizuirea metodologiei analizei ex-ante

Prezentul document va putea fi revizuit și actualizat, pe perioada de implementare a IF, în momentul în care se constată că acesta nu mai reprezintă în mod fidel condițiile pieței, conform art. 37(2)(g) al RCD.

Centralizarea rezultatelor sondajului MADR realizat în perioada 12 - 20 iulie 2016 referitor la opțiunile privind implementarea IF în PNDR 2014-2020
Întrebările: 1,2,5,8,11-14

1. Cum ați estima dimensiunea portofoliilor de credite ale băncii dvs. în următoarele sectoare?					
	1 Scădere semnificativă	2 Scădere	3 Nicio schimbare	4 Creștere	5 Creștere semnificativă
Agricultură	-	-	2	6	-
Proiecte finanțate din fonduri UE (inclusiv cele non-PNDR)	-	1	1	6	-
Proiecte PNDR	-	1	1	6	-
2. Care sunt așteptările dvs. privind evoluția portofoliului de credite al băncii pe termen mediu, în următoarele sectoare de activitate?					
	1 Scădere semnificativă	2 Scădere	3 Nicio schimbare	4 Creștere	5 Creștere semnificativă
Agricultură	-	-	-	8	-
Proiecte finanțate din fonduri UE (inclusiv cele non-PNDR)	-	-	-	7	1
Proiecte PNDR	-	-	-	7	1
5. Având în vedere experiența instituției dvs., care sunt cele mai importante criterii avute în vedere pentru acordarea de noi credite beneficiarilor PNDR?					
	1 Mai puțin important	2	3	4	5 Foarte important
Calitatea planului de afaceri/ a proiectului	-	1	-	1	6
Nivelul capitalului propriu (al proiectului/ beneficiarului)	-	-	-	5	3
Educația și experiența financiară a solicitantului	-	2	1	3	2
Profilul de risc al solicitanților	-	-	-	2	6
Garanții reale suplimentare disponibile (bunuri deținute de solicitant)	-	1	4	3	-
Dimensiunea societății și forma juridică	1	1	5	-	1
Garanțiile acordate de fondurile de garantare din fonduri publice	-	2	3	3	-
Altele	-	-	-	2	1
8. Care este scadența medie pentru creditele de investiții/ creditele pentru capital de lucru?					

	< 1 an	1 - 5	5 - 10	> 10 ani	-
Investiții în agricultură	-	3	5	1	-
Proiecte finanțate din fonduri UE (inclusiv cele non-PNDR)	-	3	5	-	-
Cofinanțare proiecte PNDR	-	3	5	-	-
Capital de lucru în agricultură	5	5	-	-	-
11. În prezent, instituția dvs. este deschisă în a lua în considerare:					
	1 Deloc deschisă	2	3	4	5 Foarte deschisă
Acordarea de credite-punte pentru proiecte PNDR?	-	-	-	-	8
Acordarea de împrumuturi de investiții pentru proiecte PNDR (fără perioadă de grație la plăți de principal)?	-	-	1	2	5
Acordarea de împrumuturi de investiții pentru proiecte PNDR (cu perioadă de grație la plăți de principal)?	-	-	-	-	8
Acordarea de împrumuturi pentru capital circulant pentru proiectele PNDR?	-	-	-	-	8
Altele	-	-	-	-	3
12. În cazul în care instituția dvs. este deschisă la acordarea de finanțare beneficiarilor PNDR, ce prioritate ați acorda următoarelor categorii de proiecte în următoarele 24-36 luni? (Vă rugăm clasificați categoriile în funcție de prioritate: 1 – cea mai ridicată prioritate)					
Beneficiari privați			1	2	3
Investiții în active fizice – modernizare ferme			8	-	-
Investiții în active fizice – procesare			5	2	1
Investiții în activități nonagricole în mediul rural			4	2	2
13. Care mecanisme de sprijin sau instrumente financiare considerați că răspund cel mai bine nevoilor sectorului agricol?					
	1 Mai puțin bine	2	3	4	5 Foarte bine
Garantare			1	3	4
Creditare (cu partajarea riscului)			-	1	7
Subvenția la dobândă			1	3	3
Grant			1	3	5
Combinatie între IF (credit) și grant			1	3	3
14. În prezent, instituția dvs. este deschisă în a lua în considerare IF de sine stătător (credit), IF combinat sau ambele?					
IF de sine stătător (creditare)			-	-	-
Combinatie între IF (creditare) și grant			-	-	-
Ambele			8	-	-

Centralizarea rezultatelor sondajului MADR realizat în perioada 12 - 20 iulie 2016 referitor la opțiunile privind implementarea IF în PNDR 2014-2020
 Întrebările: 3,4,6,7,10

Întrebare	Răspuns	Alte comentarii
3. Care sunt principalele provocări cu care se confruntă, în prezent, beneficiarii finali (ex: stabilitatea prețurilor, colateral, nevoile de lichidități, etc.)	Lipsa garanțiilor/ garanții insuficiente Lipsa de lichidități Capacitate redusă de rambursare a creditelor	Beneficiarii din agricultură se confruntă cu probleme de 2 tipuri: (i) care țin de firma lor - nevoie sezonieră de lichidități și nevoie de lichidități pentru dezvoltare, nevoie de garanții necesare pentru accesare credite; acestea pot fi abordate pentru rezolvare prin instrumente financiare; (ii) care țin de sector/piața în care activează, iar aceste probleme nu pot fi rezolvate de ei, ci de autorități și alte instituții din piață. De ex: a) nu exista prețuri de referință în agricultură (de ex.cereale), pe baza cărora cultivatorii să poată estima o cifră de afaceri/ valoare de recoltă – cu excepția acelor fermieri care sunt integrați de firme mari care le oferă materiile prime, îngrășăminte, echipamente și le cumpără recolta; b) nu exista titluri (certIFICATE DE DEPOZIT) care să protejeze cultivatorii de decizia de a vinde la orice preț pentru că nu au alternativă—silozurile licențiate de MADR le poate oferi șansa să li se elibereze titluri de proprietate pe marfa autorizată, cu care se pot finanța și vinde ulterior când prețul în zonă ajunge la nivelul dorit; c) Legea certificatelor de depozit adoptată nu funcționează, iar schema de garanție de stat pe certificatele de depozit nu a fost încă definită; d) cadastrul încă este neclar, deci apar probleme la finanțare și la garanții; e) nu există asigurări pentru riscurile de secetă și îngheț; f) camerele agricole, nu este clar ce atribuții au pentru sprijinirea beneficiarilor agricoli, coordonarea instituțiilor de stat este slabă, beneficiarii sunt puși pe drumuri; etc.
4. Care sunt cele mai frecvente dificultăți întâmpinate de beneficiari în accesarea de finanțare pentru proiecte PNDR?	Documentație complexă Proceduri sofisticate de accesare a fondurilor pentru sume mici și/sau proiecte de achiziții simple de utilaje Lansare greoaie a sesiunilor de primire proiecte în defazaj cu perioadele optime de realizare a investițiilor la nivelul fermelor Clienții înființați sub formă de PFA-uri, întreprinderi individuale și start-up-urile – posibilitate redusă de a contracta credite (lipsă aport propriu la nivelul solicitat de bancă, lipsă garanții, costuri mari ale garanțiilor de la fondurile de garantare)	1. Insuficienta pregătire și expertiză a beneficiarilor în ceea ce privește fondurile europene și procedurile de achiziție; 2. Implicarea redusă a multor beneficiari în stabilirea și înțelegerea ipotezelor de lucru care au stat la baza scrierii de către firmele de consultanță a proiectului pentru care au aplicat, cu efecte negative în implementarea lor și asigurarea sustenabilității; determinarea necesarului de finanțare în mod realist - corelarea datei depunerii cererilor de rambursare / plată a grantului cu momentul încasării acestuia și stabilirea unui grafic realist de implementare a proiectului; 3. Înțelegerea inexactă a drepturilor și obligațiilor beneficiarului, conform contractului de finanțare nerambursabilă și neîncadrarea în termenele asumate, conducând la întâzieri în implementarea proiectelor; 4. Necorelarea graficelor de implementare a proiectelor cu durata reală a etapelor de implementare;

		5. Depunerea cu întârziere sau incompletă a cererilor de plata/ rambursare, a rapoartelor de progres și a raportului final.
6. Care sunt cel mai des întâlnite cauze care conduc la neaprobarea de către instituția dvs. a cererilor de credite în sectorul agricol/proiectelor PNDR?	<p>Sectorul agricol: situația financiară/economică din care nu reiese capacitatea de rambursare a creditelor, compania nu are un bun comportament de plată/bun istoric al creditării, lipsa de experiență a companiei/fermierului, lipsa garanțiilor/garanții insuficiente, activitatea companiei corelată cu factorii externi și tendințele pieții</p> <p>Proiecte PNDR: supradimensionarea proiectului corelat cu situația economico-financiară, inexistența surselor de rambursare a creditelor pentru cofinanțare, lipsa unor certitudini în ceea ce privește evaluarea situațiilor de creare a condițiilor artificiale, lipsa garanțiilor /garanții insuficiente</p>	<p>Condiții artificiale care pun tensiune în procesul de creditare:</p> <p>(i) neclarități din bugetul anterior privind condițiile artificiale – modul în care aceste condiții sunt înțelese și urmează a fi aplicate beneficiarilor;</p> <p>(ii) necorelarea AFIR cu Curtea de Conturi pentru definirea acestora de la început, pentru a fi identificate de AFIR de la depunere;</p> <p>(iii) rezolvarea în justiție a proceselor intentate de Curtea de Conturi pe condiții artificiale a durat și ani de zile, cu caștigarea proceselor de către beneficiari în cele mai multe cazuri, dar cu pierderea de resurse și întârzieri în investiții și activitățile curente ale beneficiarilor; există cazuri în care beneficiarii ajung aproape de insolvență datorită acestor situații.</p> <p>Gaj pe activele proiectelor.</p>
7. Care considerați că sunt principalii factori care contribuie la generarea de credite neperformante (în cazul creditelor acordate pentru proiecte PNDR)?	<p>Estimarea greșită a vânzărilor și a profitului după implementarea proiectului;</p> <p>Schimbări de ordin fiscal;</p> <p>Condiții artificiale;</p> <p>Supradimensionarea proiectului de investiții în raport cu dimensiunea afacerii;</p> <p>Riscul de a nu finaliza implementarea proiectului (relaționare defectuoasă cu terții – furnizori, echipamente, constructori etc);</p> <p>Implementarea parțială a proiectului / eligibilitate parțială a cheltuielilor aferente implementării.</p>	<p>Neacoperirea riscurilor sectoriale (polițe de asigurare pentru agricultura primară)</p> <p>Lipsa pre-contractelor de comercializare a produselor fabricate/procesate;</p> <p>Dependența de un număr mic de furnizori/cumpărători;</p> <p>Lipsa de experiență, în cazul formelor noi de organizare – GAL/FLAG – lipsa capitalurilor proprii în asocierie și în general lipsa unor modele practice pentru proiectele GAL finanțabile.</p>
10. Care sunt principalele forme de garanții solicitate pentru creditele aferente investițiilor în agricultură?	<p>Garanții imobiliare, în special terenuri agricole;</p> <p>Garanții mobiliare (utilaje și echipamente agricole);</p> <p>Garanții acordate de fondurile de garantare.</p>	

Analiza pieței de finanțare a sectorului agricol și IMM-urilor din mediul rural

Nevoile pieței de finanțare și situații de sub-investire

Deficit de viabilitate

1. Deficitul de rentabilitate al exploatațiilor agricole

Între 2007-2013, variațiile contribuției agriculturii la PIB au fost în ambele sensuri: crescătoare (până la 6,8% PIB) și respectiv descrescătoare (până la 4,9% PIB). Cu toate acestea, comparativ, cu ponderea agriculturii în economia la nivelul UE, România rămâne încă la un potențial al sectorului agricol de circa 3-4 ori mai ridicat.

2. Deficitul de rentabilitate al IMM-urilor neagricole din zona rurală

Din totalul de 708.518 al IMM-urilor din România, aproximativ 21% (146.334) activează în zona rurală. Dintre acestea, aproximativ 41% (60.301) dintre IMM-uri operau în sectoarele neagricole și respectiv doar 34% (20.742) înregistraseră o creștere a cifrei de afaceri în 2013 față de anul precedent.

3. Profitabilitatea sectorului agricol și IMM neagricole rurale

Productivitatea în agricultură din România este cu mult sub media europeană. În perioada 2010-2012, valoarea medie a indicatorului privind productivitatea muncii clasa România pe locul 24/27 la nivelul UE: cu doar 4.329 EUR generați de fiecare angajat, România este de cel puțin 3 ori mai puțin productivă decât media UE (14.967 EUR), respectiv de 12 ori mai puțin productivă decât Danemarca, aflată pe primul loc. Comparativ cu alte țări din CEE, România este superioară Poloniei (4.054 EUR) și Bulgariei (3.826 EUR), însă inferioară Ungariei (5.717 EUR), Sloveniei (5.751 EUR), Slovaciei (6.989 EUR) și Cehiei (11.654 EUR).

4. Impredictibilitatea

România este în mod tradițional un important producător de cereale, 4,9 milioane ha (59% din cele 8,3 milioane ha de teren arabil utilizat al țării fiind folosit pentru aceste tipuri de culturi) sunt folosite pentru exploatarea cerealelor. Producția la nivel național de cereale a înregistrat variații foarte mari de la un an la altul, de la scăderi de scăderi de 50 procente (în 2007) până la creșteri de 70 procente (în 2013).

5. Posibilitatea de a aduce garanții

În cazul României, posibilitatea ipotecării terenurilor este extrem de dificilă, în special datorită inexactității sistemului de cadastru la nivel național.

Fermele de mici dimensiuni sunt caracteristice în special României, comparativ cu restul țărilor din UE. Astfel, cele 88,6% dintre exploatațile agricole ce se încadrează în zona de subzistență reprezintă aproape jumătate din totalul UE: 47,1% dintre exploatațile agricole de mici dimensiuni din UE sunt localizate în România.

Deficit de finanțare

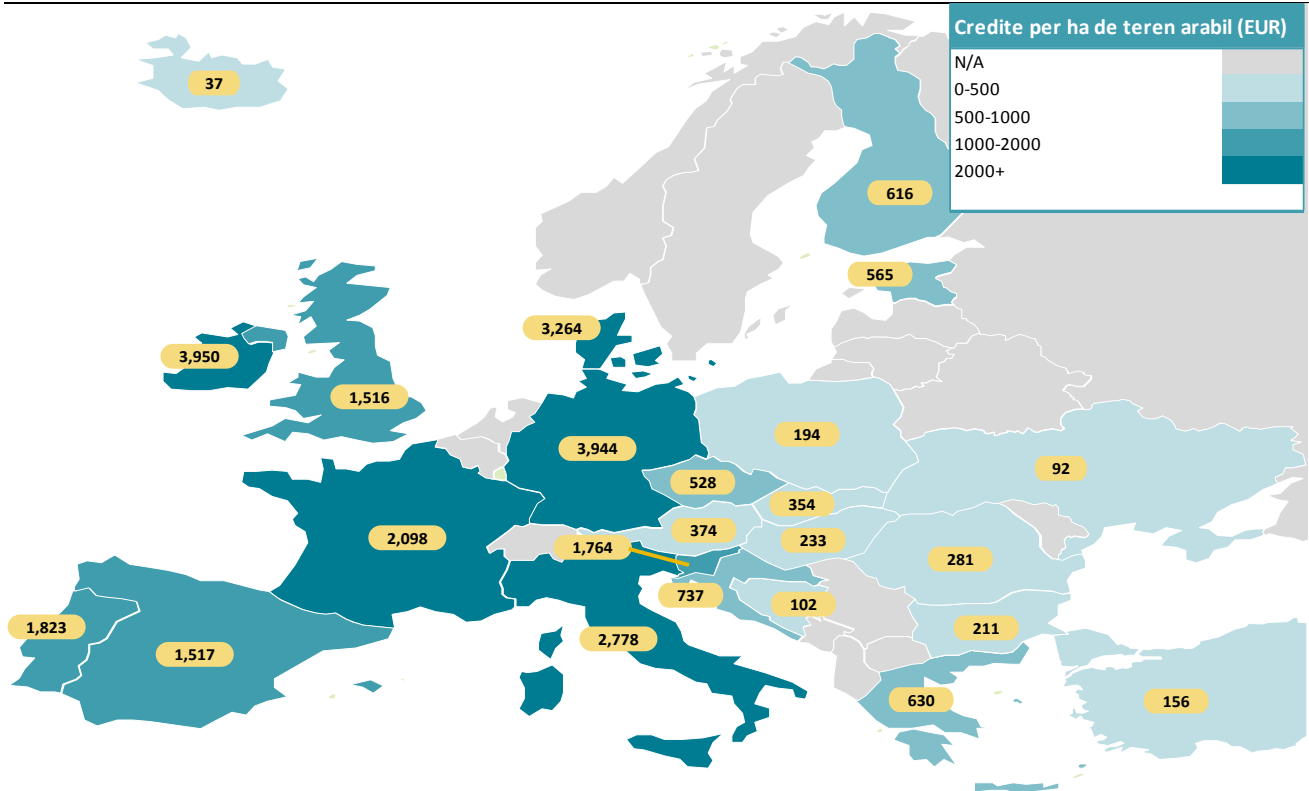
Comportamentul general al instituțiilor financiare din România a fost ezitant față de finanțarea activităților agricole. Sunt câteva motive ce explică acest comportament prudent:

- Băncile sunt interesate de obicei de mediul urban, iar principalul lor obiectiv istoric a fost finanțarea comerțului și respectiv a industriei. Abia în cursul ultimului deceniu a luat ființă un trend spre finanțarea entităților din agricultură;
- În fundamentarea deciziilor de acordare a creditelor, băncile se bazează pe conturi existente și pe garanții. Dar în general, persoanele din mediul rural nu dețin astfel de conturi, iar valoarea garanțiilor este insuficientă;
- Fermierii de mici dimensiuni sunt numeroși, însă cu nevoi financiare modeste. Creșterea nevoii de credite mici a crescut în consecință, iar costurile de management pentru aceste credite erodează puternic dobânzile băncilor tradiționale;
- Profitabilitatea investițiilor în agricultură este relativ mică în România. De asemenea, aceste profituri sunt de obicei amânate și mereu imprevizibile. Astfel, pentru creditor, riscul poate fi foarte ridicat;

- Există o lipsă de încredere reciprocă între bancher și fermier: primului îi este frică de riscului de nerambursare, în timp ce cel de-al doilea consideră că banca nu îl înțelege.

La nivelul Europei, media creditelor acordate per ha de teren arabil este de EUR 1.203. În România, creditarea agriculturii se află la nivelul de EUR 281/ha teren arabil, cu mult sub media europeană, ceea ce relevă un potențial de creștere al volumului creditelor destinate agriculturii, luând în considerare potențialul și ponderea în PIB a agriculturii în România.

Volumul creditelor per ha de teren arabil în Europa

Sursa: Site-urile Băncilor Centrale , Eurostat, CIA

Estimarea deficitului de finanțare al sectorului agricol și al IMM-urilor din mediul rural

Piața de finanțare în zona rurală

În mediul rural sunt prezente doar 11,6% din totalul sucursalelor și agențiilor băncilor din România, respectiv doar 11,1% din toate ATM-urile existente la nivel național. Raportat la numărul de locuitori, densitatea agențiilor în zona rurală este de 6 la 100.000 locuitori, comparat cu 46 la 100.000 locuitori în zona urbană. În același timp, doar 11 ATM-uri se regăsesc în zona rurală, comparativ cu 79 în zona urbană, la 100.000 locuitori.

Prezența băncilor în România: rural vs urban		
Dispersia agențiilor și bancomatelor		
	Agenții	ATM-uri
Rural	11,6%	11,1%
Urban	88,4%	88,9%
Agenții și bancomate per 100.000 locuitori		
	Agenții	ATM-uri
Rural	6	11
Urban	46	79

Sursa: ZF, INS, site-urile băncilor

Estimarea deficitului de finanțare

Deficitul de finanțare al *exploatațiilor agricole viabile* din România (127.107) și al *întreprinderilor viabile din procesare și comercializare* (4.293 întreprinderi) ajunge la valoarea de RON 9.343 milioane, respectiv EUR 2.088 milioane (conform cursului EUR/RON de la 31 decembrie 2013) pentru întreprinderi agricole.

Deficitul de finanțare în ceea ce privește *IMM-urile viabile din zona rurală* se ridică la un total de RON 1.235 milioane, echivalentul a EUR 276 milioane.

Estimarea deficitului de finanțare						
Indicator	Număr firme viabile vizate	Valoare medie a creditului (EUR)	Deficit de finanțare (% firme)	Deficit de finanțare firme)	(nr	Deficit de finanțare (EUR)
Sector						
Agricultură	131.400	67.429	23,6%	30.966		2.088.021.922
Sectoarele neagricole din mediul rural	20.742	113.980	11,7%	2.422		276.020.842
Total	152.142					2.364.042.764

Sursa: BNR, ONRC, Eurostat, calcule proprii

Deficitul de finanțare total se cumulează la RON 10.578 milioane, echivalentul a EUR 2.364 milioane.

Valoarea adăugată a instrumentelor financiare

Opțiunile de intervenție prin IF

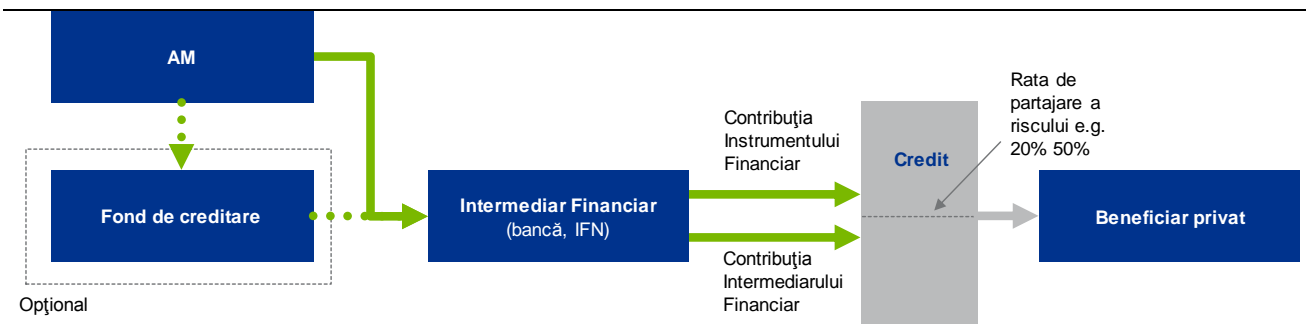
Instrumentele financiare propuse spre implementare în cadrul PNDR 2014-2020 au fost concepute plecând de la instrumentele standard propuse de Comisia Europeană și au fost personalizate, în limitele conformării cu normele privind ajutoarele de stat.

Instrumentul financiar de creditare cu partajarea riscului

Instrumentul financiar de creditare cu partajarea riscului va susține beneficiarii PNDR prin co-finanțarea creditelor acordate acestora de către intermediarii financiari, conform ratei de partajare a riscului.

Beneficiile și pierderile care rezultă din activitatea de creditare vor fi atribuite intermediarilor financiari și fondului de creditare proporțional cu rata de partajare a riscului (pari-passu și pro-rata).

Dobânzile și comisioanele încasate de intermediarii financiari de la beneficiarii finali și recuperarea creanțelor rezultate din aplicarea instrumentului financiar de creditare (aferește contribuției PNDR, proporțional cu rata de partajare a riscurilor) vor constitui venituri ale instrumentelor financiare de creditare. Aceste sume se vor cumula la contribuția PNDR, vor constitui resursă suplimentară de creditare pentru instrumentele financiare de creditare și vor putea fi refolosite doar în aceleași condiții.

Schema de garanții individuale

Schema de garantare prin garanții individuale va susține beneficiarii PNDR prin acordarea de garanții pentru creditele contractate de către beneficiari pentru implementarea proiectelor selectate.

Schema de garantare va asigura o acoperire a riscului la nivelul fiecărui credit în proporție de maximum 80%.

În ceea ce privește administrarea instrumentului, capitalul vărsat sau împrumuturile acordate drept contribuție PNDR vor fi plasate de gestionarul fondului în sistemul bancar și / sau titluri de stat, iar dobânzile încasate prin plasarea sumelor alocate din PNDR se vor cumula la contribuția PNDR, constituind resursă suplimentară de alocat intermediarilor financiari.

Estimarea necesarului de resurse pentru implementarea instrumentelor financiare

Pe baza lecțiilor desprinse din experiența trecută în implementare și mai ales prin know-how-ul acumulat în cursul PNDR 2007-2013, sunt luate în considerare în vederea includerii în PNDR 2014-2020 schema de garantare prin garanții individuale și instrumentul financiar de creditare cu partajarea riscului, pentru a sprijini beneficiarii proiectelor de investiții private cofinanțate din măsurile PNDR:

- Măsura 4 „Investiții în active fizice”, submăsurile 4.1 „Investiții în exploatații agricole” și 4.2 „Investiții în procesarea/marketingul produselor agricole”;
- Măsura 6 „Dezvoltarea exploatațiilor și a întreprinderilor”, submăsura 6.4 „Investiții în crearea și dezvoltarea microîntreprinderilor și întreprinderilor mici non-agricole”;
- Submăsurile 4.1 și 4.2 din cadrul subprogramului tematic pentru pomicultură;
- Proiectele finanțate din LEADER care răspund la obiectivele măsurilor prezentate mai sus.

Alocarea bugetară estimată pentru fiecare submăsură și instrument a fost realizată pentru trei scenarii, ce presupun alocarea din surse publice între *EUR 89,0 milioane* și *EUR 123,4 milioane*, astfel:

- *Scenariul 1*: bugetul alocat pentru schema de garantare și instrumentul de creditare este dimensionat astfel încât să acopere în proporție de aproximativ 40% deficitul de finanțare estimat, cu un raport de 3:1 între instrumentele financiare de garantare și creditare;
- *Scenariul 2*: bugetul alocat pentru schema de garantare este dimensionat astfel încât să acopere în proporție de aproximativ 39% deficitul de finanțare estimat (instrumentul financiar de creditare nu se va implementa);
- *Scenariul 3*: bugetul alocat pentru instrumentul financiar de creditare este dimensionat astfel încât să acopere în proporție de aproximativ 29% deficitul de finanțare estimat (schema de garantare nu se va implementa).

Alocarea bugetară pentru instrumentele financiare (FEADR + național)				
	Scenariul 1 (EUR)		Scenariul 2 (EUR)	Scenariul 3 (EUR)
Submăsura (inclusiv LEADER)	Instrumente financiar de garantare	Instrument financiar de creditare	Instrumente financiar de garantare	Instrument financiar de creditare
M4.1	41,282,404	20,641,202	60,021,146	78,525,623
M4.2	5,056,941	2,528,470	6,545,214	12,852,819
M6.4	681,469	340,734	1,203,868	3,852,683
M4.1a	14,160,781	7,080,390	20,588,599	26,935,883
M4.2a	470,925	235,462	610,021	1,198,398
Total	61,652,519	30,826,259	88,968,847	123,365,406
	92,478,778			

Sursa: estimări proprii

Valoarea cantitativă adăugată a instrumentelor financiare propuse

Conform estimărilor modelului de planificare financiară, se vor aloca pentru instrumentele financiare fonduri din surse publice de EUR 69,4 milioane pentru instrumentul financiar de garantare cu garanții individuale și

de EUR 23,1 milioane pentru instrumentul financiar de creditare cu partajarea riscului, astfel fiind susținut un volum de credite de EUR 934,9 milioane, reprezentând 40% din nevoia de finanțare estimată.

Pe parcursul perioadei de implementare 2015-2023, valoarea cantitativă adăugată a fondurilor publice, ce cuantifică susținerea finanțării în economie cu fondurile alocate din instrumentele financiare, este de aproximativ 6,0 pentru instrumentul financiar de creditare și de 12,2 pentru schema de garantare cu garanții individuale.

Valoarea totală a proiectelor implementate prin măsurile de investiții aferente PNDR este estimată la EUR 3,88 miliarde, fiind acordate pentru acestea *grant-uri în valoare totală* de EUR 1,84 miliarde din fonduri publice.

Analiza experienței relevante privind implementarea și dezvoltarea instrumentelor financiare

Instrumentele financiare implementate

Instrumentele financiare implementate în perioada de derulare a SAPARD și PNDR 2007-2013 constituie o experiență relevantă și valoroasă pentru implementarea de noi instrumente financiare în perioada de programare 2014-2020.

Etapa de programare SAPARD

În perioada de derulare a programului SAPARD au fost create două instrumente financiare principale. Primul se numea Programul „Fermierul” (ulterior continuat cu Programul „Fermierul 2”) și a fost elaborat în anul 2005, în special pentru asigurarea co-finanțării proiectelor din cadrul Programului SAPARD. Prin programul „Fermierul” s-a oferit posibilitatea băncilor comerciale participante, de a acorda fermierilor credite cu dobânzi subvenționate (5%) și s-a permis garantarea cu utilajele achiziționate prin credit.

Al doilea instrument, luând forma unei scheme de garantare, a fost dezvoltat în paralel cu Programul „Fermierul” și acoperea 100% din valoarea creditului contractat de beneficiari.

Etapa de programare PNDR 2007-2013

La nivelul Programului National de Dezvoltare Rurala 2007-2013 au fost implementate două scheme de garantare, una care vizează proiectele de investiții în sectorul agricol (pentru beneficiarii măsurilor 121 și 123), iar cea de-a doua vizează proiectele de investiții pentru IMM-urile din mediul rural (pentru beneficiarii schemelor de ajutor de stat aferente măsurii 123 și măsurilor 312, respectiv 313).

Obiectivele acestor două scheme de garantare sunt acelea de a oferi stimulente instituțiilor financiar-bancare, în vederea facilitării acordării de credite beneficiarilor de proiecte finanțate prin PNDR 2007-2013, astfel accelerând absorbția fondurilor europene specifice acestui Program.

Comparativ cu Inițiativa JEREMIE de exemplu, instrumentele financiare folosite în PNDR 2007-2013 sunt de tip personalizat. Ele diferă de noile instrumente financiare standard construite de CE începând cu 2014 și nu cuprindeau limite de garantare pe portofoliu.

Aceste scheme de garantare oferă garanții pentru a acoperi până la 80% din creditul contractat. Pe măsura rambursării acestuia de către beneficiar, valoarea garanției era redusă proporțional, astfel încât acest procent să fie respectat pentru soldul nerambursat al creditului, de la data solicitării plății garanției.

Programul JEREMIE

Inițiativa JEREMIE reprezintă experiența instituțiilor europene prin care se creează noi instrumente financiare, respectiv garanții cu limită de portofoliu și credite cu partajarea riscului, în scopul ameliorării riscurilor întreprinderilor mici și mijlocii, atunci când accesează credite de la bănci comerciale și accesibilizării cerințelor de creditare prin reducerea costurilor.

În concluzie, atât la nivelul Uniunii Europene, cât și la nivelul României, instrumentele financiare sunt într-o continuă adaptare la nevoile pieței, ele încercând să reducă disfuncționalitățile prezente în cadrul pieței financiare și să reducă barierele existente între beneficiari și fondurile structurale europene.

Aplicarea lecțiilor învățate pentru a îmbunătăți performanța instrumentelor financiare

Elaborarea unei analize a riscurilor instrumentelor financiare propuse și probabilității de manifestare a acestora a permis identificarea factorilor care sunt la îndemâna Autorității de Management cât și factorii externi, în vederea identificării factorilor de succes și a principalelor riscuri cu care s-ar putea confrunta implementarea instrumentelor financiare.

Probabilitatea de manifestare a acestor riscuri, respectiv potențialul impact al acestora sunt analizate în cele ce urmează:

Impact	Ridicat	<ul style="list-style-type: none"> – Gradul de acoperire al serviciilor financiare în mediul rural rămâne redus 	<ul style="list-style-type: none"> – Lipsa surselor de co-finanțare sau cea a garanțiilor necesare a fi oferite de beneficiarii de proiecte (în cazul microîntreprinderilor și al IMM-urilor) 	
	Mediu	<ul style="list-style-type: none"> – Băncile private sunt reticente în a acorda credite doar pe baza unor garanții sub forma de terenuri sau de alte bunuri – Personal din instituții publice insuficient pregătit – Fenomenele meteorologice extreme pot afecta negativ performanțele întreprinderilor din domeniul agricol 	<ul style="list-style-type: none"> – Dificultatea de acces la finanțare a microîntreprinderilor și a IMM-urilor din mediul rural – Finanțarea proiectelor din fonduri structurale este întârziată de modificări repetate ale legislației în domeniu – Riscul de nerambursare este superior în cazul beneficiarilor de credite prin IF, comparativ cu media pe sectorul din care beneficiarul face parte – Incapacitatea microîntreprinderilor și a IMM-urilor din mediul rural de a transforma creșterea vânzărilor în profituri 	<ul style="list-style-type: none"> – Incapacitatea beneficiarilor de a obține resurse financiare pentru contribuția privată, pentru cheltuielile neeligibile – Lipsa experienței antreprenoriale poate reduce rata de succes a proiectelor de investiții finalizate – Infrastructura insuficient dezvoltată în mediul rural
	Scăzut	<ul style="list-style-type: none"> – Sistem IT insuficient dezvoltat pentru implementarea IF – Devalorizarea terenurilor agricole și a altor bunuri tangibile folosite pentru garantarea creditelor 		
		Scăzută	Medie	Ridicată
		Probabilitate		

Riscurile identificate în cazul implementării instrumentelor financiare propuse pentru PNDR 2014-2020 pot fi abordate în felul următor:

Riscuri	Plan de atenuare
Sistem IT insuficient dezvoltat pentru implementarea IF	Implementarea unui sistem IT asemănător celui folosit începând din 2014 de AFIR, ori includerea în acesta a cerințelor necesare pentru IF
Băncile private sunt reticente în a acorda credite doar pe baza unor garanții sub forma de terenuri (care de multe ori nu sunt clar delimitate)	Implementarea de IF de creditare și garantare va adresa aceste probleme existente pe piața de creditare din mediul rural
Personal din instituții publice insuficient pregătit	Organizarea de training-uri pentru entitățile angajate în implementarea IF

Fenomenele meteorologice extreme pot afecta negativ performanțele întreprinderilor din domeniul agricol	Acordarea de asistență tehnică personalului Posibilitatea asigurării recoltelor, adaptarea sistemului asigurărilor private la nevoile fermierilor Crearea și facilitarea accesului fermierilor la fonduri mutuale în vederea acoperirii pierderilor datorate fenomenelor nefavorabile
Gradul de acoperire al serviciilor financiare în mediul rural rămâne redus	Includerea IFN-urilor în creditarea prin IF poate crește gradul de penetrare al finanțărilor în mediul rural
Dificultatea de acces la finanțare a microîntreprinderilor și a IMM-urilor din mediul rural	Includerea acestora în grupuri ori cooperative de producători pentru o mai ușoară adresare a acestora
Finanțarea proiectelor din fonduri structurale este întârziată de modificări repetate ale legislației în domeniu	Stabilirea unor acte legislative clare și cuprinzătoare încă de la începutul PNDR, plecând de la experiențele trecute
Riscul de nerambursare este superior în cazul beneficiarilor de credite prin IF, comparativ cu media pe sectorul din care beneficiarul face parte	Selecția de către intermediarii financiari a beneficiarilor trebuie să minimizeze aceste potențiale pierderi prin evaluarea cât mai adecvată a capacității de rambursare a acestora
Incapacitatea microîntreprinderilor și a IMM-urilor din mediul rural de a transforma creșterea vânzărilor în profituri	Sprijinirea restructurării fermelor, în vederea diversificării surselor de venituri ale acestora
Lipsa surselor de co-finanțare sau de garantare necesare a fi oferite de beneficiarii de proiecte (în cazul microîntreprinderilor și al IMM-urilor)	Implementarea de IF de creditare și garantare va adresa aceste probleme existente pe piața de creditare din mediul rural
Incapacitatea beneficiarilor de a obține resurse financiare pentru contribuția privată	Instrumentele financiare vor acoperi o proporție din aceste cheltuieli
Lipsa experienței antreprenoriale poate reduce rata de succes a proiectelor de investiții finalizate	Furnizarea de servicii de formare profesională fermierilor Acordarea de servicii de consiliere și consultanță agricolă beneficiarilor
Infrastructura (transport, IT, comunicare) insuficient dezvoltată în mediul rural	Dezvoltarea (transport, IT, comunicare) infrastructurii din mediul rural

Strategia de investiții propusă

Identificarea beneficiarilor vizați

Conform datelor Ministerului Agriculturii, aproximativ 36% dintre contractele încheiate prin măsurile de investiții private au fost reziliate din inițiativa beneficiarilor, principalul motiv în acest caz fiind reprezentat de lipsa cofinanțării private.

În contextul unor resurse limitate ce se pot aloca acestor instrumente financiare, adresarea lor doar beneficiarilor PNDR ar maximiza eficiența fondurilor europene din două perspective:

- Minimizarea numărului de proiecte de investiții finanțate prin grant-uri reziliate datorită lipsei cofinanțării private, contribuind astfel la atingerea obiectivelor Programului;
- Maximizarea absorbției fondurilor publice disponibile la nivelul beneficiarilor PNDR.

Astfel, beneficiarii eligibili pentru a accesa credite susținute prin intermediul instrumentelor financiare propuse trebuie definiți în funcție de fiecare submăsură vizată. Beneficiarii finali ai instrumentelor financiare coincid cu beneficiarii finali ai grant-urilor.

Submăsura 4.1 „Investiții în exploatații agricole”

În cadrul submăsurii, beneficiarii finali vizați sunt reprezentați de:

- Fermieri, cu excepția persoanelor fizice neautorizate;
- Grupuri de producători și cooperative, care deservește interesele membrilor.

Submăsura 4.1a „Investiții în exploatații pomicole”

În cadrul submăsurii, beneficiarii finali vizați sunt reprezentați de:

- Fermieri, cu excepția persoanelor fizice neautorizate;
- Grupuri de producători și cooperative, care deservește interesele membrilor.

Submăsura 4.2 „Investiții în procesarea / marketingul produselor agricole”

Pentru submăsura aceasta, beneficiarii finali vizați sunt reprezentați de:

- Întreprinderi;
- Grupuri de producători și cooperative ce activează în sectorul pomicol, care deservește interesele membrilor.

Submăsura 4.2a „Investiții în procesarea / marketingul produselor din sectorul pomicol”

În cadrul submăsurii, beneficiarii finali vizați sunt reprezentați de:

- Întreprinderi;
- Grupuri de producători și cooperative, care deservește interesele membrilor.

Submăsura 6.4 „Investiții în crearea și dezvoltarea de activități neagricole”

În cadrul submăsurii, beneficiarii finali vizați sunt reprezentați de:

- Microîntreprinderi și întreprinderi mici existente, din spațiul rural;
- Ferme ce își diversifică activitatea de bază prin înființarea sau dezvoltarea unei activități non-agricole în cadrul întreprinderii deja existente încadrabile în microîntreprinderi și întreprinderi mici.

Opțiunea de implementare propusă

Opțiunea de implementare avută în vedere pentru schema de garanție și pentru instrumentul financiar de creditare cu partajarea riscului este implementarea prin *încredințarea unei Instituții Financiare Internaționale* ori unui *intermediar financiar* (bancă, IFN, fond de garanție sau fond de investiții).

Instrumentele financiare propuse

În ceea ce privește tipurile de instrumente financiare propuse, acestea sunt reprezentate de instrumentele financiare personalizate: *schema de garanție cu garanții individuale și IF de creditare cu partajarea riscului*.

Dintre cele două instrumente, necesitatea prioritară este aceea de implementare într-o primă fază a schemei de garanție, în vederea adresării directe a cauzei principale de eșec al pieței, respectiv lipsa ori insuficiența garanțiilor din partea beneficiarilor de credite. În condițiile existenței unei baze de lichiditate semnificative în piața financiar-bancară, introducerea IF de garanție asigură o valoare adăugată brută semnificativă datorită unui efect de levier ridicat. Implementarea IF de creditare s-ar putea dovedi utilă într-o fază ulterioară a Programului, putând reprezenta o alternativă care să permită implicarea IFN-urilor în acest proces.

Eligibilitatea finanțării proiectelor prin instrumente financiare

Garanțiile și creditele acordate de către Intermediarii financiari prin Instrumentele financiare de creditare și garanție vor respecta următoarele condiții:

- Vor putea beneficia de garanții și credite proiectele selectate pentru finanțare de către AM sau care au Contract de finanțare încheiat cu AFIR pentru submăsurile 4.1, 4.1a, 4.2, 4.2a și 6.4 din Capitolul 8.2 din PNDR, inclusiv proiectele LEADER care contribuie la realizarea obiectivelor măsurilor menționate anterior;
- Nu vor fi acordate garanții sau credite solicitanților aflați în dificultate financiară;
- Garanțiile și creditele vor fi acordate strict în legătură cu cheltuielile eligibile în vederea implementării proiectului selectat pentru finanțare sau contractat;
- Creditele acordate prin instrumentele financiare vor fi noi, vor avea scadențar, inclusiv sub forma creditelor-punte;
- Creditele acordate pentru susținerea investițiilor în agricultură din cadrul submăsurilor sprijinite prin instrumente financiare vor putea fi acordate și pentru acoperirea fondului de rulment auxiliar necesar investițiilor, în cazul în care este justificat corespunzător și nu depășește 30% din valoarea totală a cheltuielilor eligibile aferente investiției sprijinite prin instrumentul financiar.

Stabilirea costurilor de finanțare ale beneficiarilor

Având în vedere opțiunea de a combina instrumente financiare împreună cu granturile, recomandarea este de a defini instrumentul financiar în termenii și condițiile în care acesta nu oferă un avantaj economic intermediarilor financiari sau beneficiarilor astfel încât să constituie ajutor de stat.

În acest scop, pentru stabilirea costurilor creditelor susținute prin intermediul instrumentelor financiare, o metodologie clară este necesară în vederea asigurării transparenței și simplității criteriilor avute în vedere.

Astfel, Comisia Europeană stabilește prin Comunicarea nr. 2008/C14/02 adoptarea următoarei metodologii în vederea setării ratelor de referință pentru creditele susținute prin IF:

- Baza de calcul: EURIBOR 12M sau ROBOR 12M;
- Marjele: în funcție de nivelul de garantare și rating; ratingul este stabilit conform cu sistemele naționale ori cu sistemele proprii ale instituțiilor de creditare.

Marje de dobândă pentru credite (PB)			
Rating	Nivel de garantare		
	Ridicat	Normal	Scăzut
	LGD ≤ 30%	LGD 31-59%	LGD > 60%
Foarte bun (AAA-A)	60	75	100
Bun (BBB)	75	100	220
Satisfăcător (BB)	100	220	400
Slab (B)	220	400	650
Prost/Dificultăți financiare (CCC și inferior)	400	650	1.000

Sursa: Comisia Europeană

În cazul garanțiilor, comisionul de garantare perceput beneficiarului garanției se calculează ca și procent aplicat la suma garantată cu respectarea prevederilor Comunicării Comisiei nr. 2008/155/02, fiind utilizat sistemul de prime „safe-harbour”. Încadrarea beneficiarului într-o clasă de risc se va realiza de către intermediarul financiar creditor în conformitate cu reglementările naționale, cu respectarea corespondenței între ratingul acordat de către intermediarul financiar și prevederile Comunicării Comisiei.

Descrierea rezultatelor așteptate

Modul în care instrumentele financiare contribuie la obiectivele strategice

Instrumentele financiare propuse pentru a fi implementate pentru perioada de programare a PNDR 2014-2020 intenționează să asigure beneficiarilor PNDR o parte din co-finanțarea privată. În cadrul experienței trecute, în ciuda mecanismelor stabilite în cadrul PNDR 2007-2013, problema accesului la împrumuturi bancare a reprezentat și continuă să reprezinte o dificultate datorită costurilor ridicate ale creditelor și a lipsei garanțiilor.

Îmbunătățirea accesului la credite cu condiții avantajoase ar sprijini fermele în procesul de modernizare și de orientare mai intensă înspre piață, în procesul de achiziționare mai competitivă a input-urilor, de diversificare a producției și de îmbunătățire a operațiunilor și a viabilității generale. Totodată, scopul instrumentelor financiare este de a răspunde nevoilor de finanțare și ale antreprenorilor din mediul rural, asigurând co-finanțarea privată a acestora.

Astfel, instrumentele financiare vor contribui la îmbunătățirea condițiilor de finanțare ale beneficiarilor submăsurilor 4.1, 4.2, 4.1a, 4.2 și respectiv 6.4, crescând per ansamblu capacitatea de obținere a sprijinului prin grant-uri PNDR ale acestora.

Monitorizare și raportare

Monitorizarea rezultatelor implementării instrumentelor financiare revine Autorității de Management și AFIR. De asemenea, această sarcină revine și Comitetului de Monitorizare.

Conform prevederilor regulamentului nr. 1303/2013, monitorizarea rezultatelor IF urmează a fi cuprinsă într-un raport întocmit anual care se prezintă Comitetului de Monitorizare și este transmis Comisiei Europene.

Analiza impactului IF pe parcursul perioadei de implementare va fi stabilită pe baza evaluărilor realizate potrivit planurilor de evaluare întocmite de AM.

Mențiuni privind actualizarea și revizuirea metodologiei analizei ex-ante

Condițiile pieței și respectiv tendințele cu privire la investiții pot evolua față de perioada prezentă, transformând radical realitățile curente și astfel putând denatura atât rezultatele așteptate, cât și implementarea efectivă a instrumentelor financiare.

Astfel, în eventualitatea în care AM apreciază că rezultatele evaluării ex-ante nu mai reflectă realitățile existente pe piață, aceasta are libertatea de a ajusta evaluarea în anumite măsuri. Din moment ce instrumentele financiare sunt construite pe baza bugetului FEADR în concordanță cu un set de obiective și măsuri, respectiv submăsuri specifice, actualizările cu privire la monitorizarea și evaluarea rezultatelor IF se pot face pornind de la *rezultatele* observate în cadrul implementării acestora. Dacă rezultatele așteptate prin implementarea IF nu sunt atinse, se poate lua în considerare o ajustare a obiectivelor urmărite.

Principalii factori ce pot determina necesitatea actualizării evaluării ex-ante sunt:

- *Acuratețea slabă* a obiectivelor propuse comparativ cu rezultatele observate. O divergență semnificativă între cele două poate periclita livrarea rezultatelor așteptate prin IF, astfel că este necesară o adaptare a obiectivelor. În acest sens, consistența cu strategia programului, obiectivele propuse pe fiecare indicator și respectiv valoarea adăugată sunt principalele elemente ce necesită o actualizare.
- *Volumul inadecvat* al schemei de sprijin prin instrumente financiare comparativ cu cererea observată. Astfel, dacă volumul alocării pentru IF este prea redus comparativ cu cererea observată, abilitatea IF de a atinge obiectivele propuse ar putea fi afectată. De asemenea, dacă etapele procesului de plăți efectuate ale contribuțiilor UE indică o *asimilare semnificativ mai mare ori mai mică* decât s-a previzionat inițial, o actualizare este de asemenea necesară. În acest sens, volumele pot fi crescute ori scăzute; suplimentar, se poate oferi asistență tehnică pentru a îmbunătăți capacitatea de absorbție a fondurilor.
- *Eroarea de estimare a riscului* caracteristic instrumentelor financiare: se poate întâmpla ca profilul de risc al instrumentului financiar să difere semnificativ în realitate față de previzionări, determinând pierderi însemnate pentru acestea și astfel afectând caracterul revolving al IF. O revizuire ar putea determina reajustarea profilului de risc pentru a asigura reflectarea adecvată a fondurilor revolving și astfel pentru a menține efectul de levier. Alternativ, revizuirea ar putea ilustra și faptul că riscul a fost supraestimat, astfel că îmbunătățirea profilului de risc ar putea crește volumul obiectivelor propuse în condițiile menținerii aceluiași volum al sprijinului prin IF.

Nevoia de actualizare și de revizuire a evaluării poate fi semnalată prin intermediul:

- Monitorizărilor și raportărilor regulate cu privire la IF (cel puțin anual);
- Raportării regulate a datelor, ce semnalează probabil mult mai devreme nevoia de actualizare decât datele statistice externe;
- Valori declanșatoare predefinite (ce pot fi comparate cu valorile raportate);
- Evaluări ad-hoc sau planificate.

Descrierea instrumentului financiar de creditare cu partajarea riscului la nivel de portofoliu finanțat din PNDR

Scopul instrumentului

În PNDR, în urma analizei ex-ante pentru instrumente financiare, a reieșit nevoia de finanțare a următoarelor sectoare: agricultură, procesare și activități non-agricole. În acest sens, MADR intenționează să introducă în PNDR un instrument financiar pe baza modelului de împrumut cu partajarea riscurilor la nivel de portofoliu (împrumut cu partajarea riscurilor sau instrument financiar) pus la dispoziție de Comisie prin Regulamentul de punere în aplicare (UE) NR. 964/2014. Prin intermediul instrumentului financiar de creditare se va acorda sprijin în cadrul sub-măsurilor:

- 4.1, 4.1a Sprijin pentru investiții în exploatații agricole, inclusiv în cadrul Sub-programului Pomicol;
- 4.2, 4.2a Sprijin pentru investiții în prelucrarea/comercializarea și/sau dezvoltarea de produse agricole, inclusiv în cadrul Sub-programului Pomicol, și
- 6.4 Sprijin pentru investiții în crearea și dezvoltarea de activități neagricole
- proiectelor cu finanțare LEADER care ășpund la obiectivele submăsurilor prezentate mai sus.

PNDR oferă finanțare intermediarilor financiari în scopul de a crea un portofoliu de credite nou generate pentru IMM-uri și alte întreprinderi eligibile, și totodată pentru a participa la pierderi/nerambursări și recuperări privind creditele acordate din portofoliul respectiv pentru fiecare împrumut în parte și în aceeași proporție cu contribuția programului la instrument.

Scopul instrumentului este combinarea resurselor din PNDR și de la intermediarii financiari la nivelul fiecărui credit, în funcție de rata de partajare a riscului, pentru a sprijini finanțarea întreprinderilor prin acordarea de credite după cum urmează:

- pentru asigurarea cofinanțării private a proiectelor de investiții sprijinite prin grant;
- pentru accesul la credite de sine stătătoare pentru investiții eligibile în cadrul măsurilor 4.1, 4.1a, 4.2, 4.2a și 6.4.

În acest mod, IF contribuie la atingerea obiectivelor stabilite în PNDR pentru DI 2A, 3A și 6A prin facilitarea realizării investițiilor sprijinite prin granturi, precum și finanțarea unor investiții de sine stătătoare care să contribuie la îmbunătățirea performanței economice a exploatațiilor agricole, creșterea competitivității sectorului agricol și a valorii adăugate a produselor, precum și o mai bună integrare a acestora în lanțul agro-alimentar și diversificarea și dezvoltarea de întreprinderi mici în mediul rural precum și crearea de locuri de muncă.

Având în vedere particularitățile PNDR, sprijinul prin intermediul IF se adresează atât microîntreprinderilor și întreprinderilor mici care desfășoară activități neagricole în mediul rural (sM6.4 "Sprijin pentru investiții în crearea și dezvoltarea de activități neagricole"), cât și altor întreprinderi decât IMM-uri în cazul investițiilor în ferme și procesare (sM 4.1 "Sprijin pentru investiții în exploatații agricole" și 4.2 "Sprijin pentru investiții în prelucrarea/ comercializarea și/sau dezvoltarea de produse agricole").

Beneficiarii, respectiv tipul investițiilor sprijinite prin instrumentul financiar vor respecta condițiile de eligibilitate stabilite în cadrul fișelor sub-măsurilor și cele rezultate din condițiile de creditare stabilite de intermediarii financiari.

Structura instrumentului financiar

Instrumentul financiar de creditare cu partajarea riscurilor se constituie sub forma unui fond de creditare care urmează să fie stabilit de către intermediarii financiari, cu o contribuție din partea PNDR, pentru a finanța un portofoliu de credite nou acordate, cu excluderea refinanțării împrumuturilor existente.

În plus față de contribuția programului, intermediarii financiari contribuie, în condițiile pieței la finanțarea a cel puțin 25 % din totalul angajamentului de finanțare pentru acordarea de credite în cadrul instrumentului de creditare cu partajarea riscurilor.

Evaluarea avantajului economic al contribuției programului

Intermediarul financiar reduce rata globală a dobânzii efective (și politica de garantare, dacă este cazul) percepute de la destinatarii finali în cadrul fiecărui împrumut eligibil inclus în portofoliu, reflectând finanțarea favorabilă și condițiile favorabile de partajare a riscurilor ale împrumutului cu partajarea riscurilor.

Întregul avantaj financiar al contribuției publice din program la instrument este transmis destinatarilor finali sub forma unei reduceri a ratei dobânzii. Intermediarul financiar monitorizează și raportează cu privire la echivalentul subvenție brută (ESB) pentru destinatarii finali. Acest principiu se reflectă în acordul de finanțare dintre autoritatea contractantă și organismele responsabile de implementarea instrumentului financiar.

Politica de creditare

(a) Efectuarea plăților către intermediarul financiar

În urma semnării acordului de finanțare între autoritatea contractantă responsabilă, în speță Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale, și organismul care va implementa instrumentul financiar, autoritatea contractantă transferă contribuții publice din program către acesta, într-un fond dedicat de credite cu partajarea riscurilor. Transferul se efectuează în tranșe și respectă plafoanele specificate la articolul 41 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013.

(b) Generarea unui portofoliu de credite noi

Intermediarul financiar are obligația să creeze, într-o perioadă limitată prestabilită de timp, respectiv până la finalizarea perioadei de eligibilitate a cheltuielilor în cadrul PNDR, un portofoliu de noi împrumuturi eligibile, în plus față de activitățile sale curente de împrumut, parțial finanțate din fondurile acordate în cadrul programului, la rata de partajare a riscurilor convenită în acordul de finanțare. Conform actualizării evaluării ex-ante pentru IF această rată poate fi de maximum 70%.

Creditele eligibile (conform criteriilor de eligibilitate predefinite la nivelul fiecărui împrumut și la nivel portofoliului) sunt incluse în mod automat în portofoliu.

Intermediarul financiar pune în aplicare o politică de creditare coerentă, în special în ceea ce privește diversificarea portofoliului, care să permită o bună gestionare a portofoliului de credite și diversificare a riscurilor, respectând, în același timp, în mod corespunzător interesele financiare și obiectivele de politică ale PNDR.

Identificarea, selectarea, verificarea prealabilă, documentarea și executarea creditelor acordate destinatarilor finali se efectuează de către intermediarul financiar în conformitate cu procedurile sale standard și în conformitate cu principiile stabilite în acordul de finanțare.

(c) Reutilizarea resurselor restituite instrumentului financiar

Resursele restituite instrumentului financiar sunt fie reutilizate în cadrul aceluiași instrument financiar (reînnoibile în cadrul aceluiași instrument financiar), fie sunt utilizate, după ce au fost restituite autorității contractante, în conformitate cu art. 44 din Regulamentul nr. 1303/2013.

Atunci când acestea sunt reînnoibile în cadrul aceluiași instrument financiar, sumele care pot fi atribuite sprijinului PNDR și care sunt rambursate și/sau recuperate de către intermediarul financiar din împrumuturi acordate destinatarilor finali în termenul acordat pentru investiții sunt puse la dispoziție pentru o nouă utilizare în cadrul aceluiași instrument financiar. O astfel de abordare de tip reînnoibil, menționată la articolele 44 și 45 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013, va fi inclusă, după caz, în acordul de finanțare.

Alternativ, în cazul în care sumele se restituie autorității contractante, rambursările se produc în mod regulat, reflectând:

- (i) rambursarea principalului (proporțional, pe baza ratei de partajare a riscurilor);
- (ii) orice sume recuperate și deducerile pierderilor (conform ratei de partajare a riscurilor) a împrumuturilor pentru IMM-uri; și
- (iii) orice plăți ale ratei dobânzilor la depozite constituite.

Resursele trebuie să fie utilizate în conformitate cu articolele 44 și 45 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013.

(d) Recuperarea pierderilor

Intermediarul financiar ia măsuri de recuperare în legătură cu fiecare credit nerambursat, finanțat de instrumentul financiar, în conformitate cu orientările și procedurile sale interne.

Sumele recuperate (suma netă a costurilor de recuperare și executare silită, dacă este cazul) de către intermediarul financiar se alocă în mod proporțional cu partajarea riscurilor între intermediarul financiar și autoritatea contractantă.

(e) Altele

Dobânzile și alte câștiguri generate de sprijinul din PNDR pentru instrumentul financiar sunt utilizate în conformitate cu articolul 43 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013.

Politica tarifară

În cadrul procedurii de achiziții publice, intermediarul financiar prezintă o politică tarifară și metodologia pentru a asigura transmiterea întregului avantaj financiar al contribuției publice din program către destinatarii finali eligibili. Politica tarifară și metodologia includ următoarele:

1. Rata dobânzii la participarea intermediarului financiar este stabilită în sistem de piață (și anume, conform politicii proprii a intermediarului financiar);
2. Rata globală a dobânzii, aplicabilă întregii valori a creditului acordat întreprinderilor eligibile incluse în portofoliu, care va reflecta proporțional cu rata de partajare a riscului, nivelul ratelor dobânzilor aferente intermediarilor financiari și contribuției PNDR..
3. Calculul echivalentului subvenției brută (ESB) se aplică la fiecare credit inclus în portofoliu.
4. Politica tarifară și metodologia rămân constante în timpul perioadei de eligibilitate.

Contribuția programului la instrumentul financiar

Rata de partajare a riscurilor convenită cu organismele care implementează instrumentul financiar stabilește, pentru fiecare credit eligibil inclus în portofoliu, partea finanțată de program din valoarea principalului aferent împrumutului eligibil.

Rata de partajare a riscurilor prevăzută în acordul de finanțare determină expunerea pierderilor care urmează să fie acoperite în mod proporțional de intermediarul financiar și de contribuția programului.

Portofoliul finanțat de instrumentul de creditare cu partajarea riscurilor include numai împrumuturile nou generate acordate IMM-urilor și altor categorii de întreprinderi eligibile, cu excluderea refinanțării împrumuturilor existente. Criteriile de eligibilitate pentru includerea în portofoliu sunt determinate în conformitate cu dreptul Uniunii și prevederile PNDR, precum și cu cerințele de creditare aplicate de intermediarul financiar (conforme cu condițiile și practicile pieței) în scopul de a ajunge la un număr ridicat de destinatari finali și de a realiza o diversificare suficientă a portofoliului. Intermediarul financiar deține o estimare rezonabilă a profilului de risc al portofoliului.

Răspunderea autorității contractante

Răspunderea autorității contractante în legătură cu instrumentul financiar se stabilește astfel cum este prevăzut la articolul 6 din Regulamentul delegat (UE) nr. 480/2014.

Pierderile și recuperările vor avea un impact proporțional asupra intermediarului financiar și asupra autorității contractante în cadrul răspunderii lor conform ratei de partajare a riscurilor.

Durata de implementare a IF

În conformitate cu art. 42 din Regulamentul nr. 1303/2013, contribuția programului este utilizată pentru creditele acordate destinatarilor finali nu mai târziu de 31 decembrie 2023.

Intermediari financiari eligibili

Intermediarii financiari eligibili sunt instituțiile financiare, organisme publice și/sau private (care sunt autorizate prin lege să ofere credite pentru întreprinderile care operează în domeniul de aplicare al PNDR) care contribuie la instrumentul financiar.

Eligibilitatea destinatarilor finali

Destinatarii finali sunt eligibili în temeiul dreptului UE și al legislației naționale, al PNDR și al acordului de finanțare. La data semnării contractului de credit, destinatarii finali trebuie să îndeplinească următoarele criterii de eligibilitate:

- a) să se încadreze în următoarele categorii de beneficiari:
 1. pentru sM 4.1 și 4.1a – fermieri, cu excepția persoanelor fizice neautorizate, cooperative și grupuri de producători constituite în baza legislației naționale în vigoare care deservește interesele membrilor;
 2. pentru sM 4.2 și 4.2a – întreprinderi, cooperative și grupuri de producători definite conform legislației naționale în vigoare;
 3. pentru sM 6.4 - micro-întreprinderi și întreprinderi mici non-agricole existente și nou înființate din spațiul rural și fermieri sau membrii unor gospodării agricole care își diversifică activitatea de bază agricolă prin dezvoltarea unei activități non-agricole în zona rurală în cadrul întreprinderii deja existente.
- b) în cazul sM 6.4, să nu fie un IMM activ în sectoarele definite la articolul 1 literele (d)-(f) din Regulamentul *de minimis*;
- c) să nu facă parte din unul sau mai multe sectoare restricționate;
- d) să nu fi încălcat regulile sau să nu fie într-o situație de nerambursare cu privire la orice alt împrumut sau leasing acordat fie de către intermediarul financiar, fie de o altă instituție financiară, conform verificărilor efectuate în conformitate cu orientările interne ale intermediarului financiar și politica de creditare standard.

De asemenea, la momentul investiției și în timpul rambursării creditului, destinatarii finali au un sediu principal într-un stat membru UE, iar activitatea economică pentru care a fost plătit creditul se desfășoară pe teritoriul României.

Caracteristicile produsului pentru destinatarii finali

Intermediarul financiar furnizează destinatarilor finali credite care contribuie la obiectivele programului și care sunt cofinanțate de program în cadrul instrumentului de creditare cu partajarea riscurilor.

1. Creditele sunt utilizate pentru sprijinirea următoarelor tipuri de investiții:

sM 4.1 "Sprijin pentru investiții în exploatații agricole"

- Investiții în înființarea, extinderea și/sau modernizarea fermelor zootehnice, inclusiv tehnologii eficiente de reducerea emisiilor poluării și respectarea standardelor Uniunii care vor deveni obligatorii pentru exploatații în viitorul apropiat, și cele pentru depozitarea/gestionarea adecvată a gunoii de grajd în zonele unde această cerință este în curs de aplicare;
- Investiții în înființarea, extinderea și/sau modernizarea fermelor vegetale, inclusiv capacități de stocare, condiționare, sortare, ambalare a producției vegetale pentru creșterea valorii adăugate a produselor;
- Investiții în înființarea/inlocuirea plantațiilor pentru struguri de masă și alte culturi perene;
- Înființare și/sau modernizarea căilor de acces în cadrul fermei, inclusiv utilități și racordări;
- Investiții în procesarea produselor agricole la nivel de fermă, precum și investiții în vederea comercializării (precum magazinele la poarta fermei sau rulotele alimentare prin care vor fi comercializate exclusiv propriile produse agricole); investițiile de procesare la nivelul fermei vor fi

realizate doar împreună cu investițiile în înființarea/modernizarea/dezvoltarea fermei (considerate ca fiind proiecte ce vizează un lanț alimentar integrat și adăugarea de plus valoare la nivel de fermă);

- Investiții în înființarea și/sau modernizarea instalațiilor pentru irigații în cadrul fermei, inclusiv facilități de stocare a apei la nivel de fermă;
- Investiții în producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile, cu excepția biomasei, (solară, eoliană, cea produsă cu ajutorul pompelor de căldură, geotermală) în cadrul fermei, ca și componentă secundară în cadrul unui proiect de investiții, iar energia obținută va fi destinată exclusiv consumului propriu;
- Investiții în instalații pentru producerea de energie electrică și/sau termică, prin utilizarea biomasei (din deșeuri/produse secundare rezultate din activitatea agricolă și/ sau forestieră atât din ferma proprie cât și din afara fermei), ca și componentă secundară în cadrul unui proiect de investiții, iar energia obținută va fi destinată exclusiv consumului propriu;
- Investiții necorporale: achiziționarea sau dezvoltarea de software și achiziționarea de brevete, licențe, drepturi de autor, mărci în conformitate cu la art 45 (2) (d) din Reg. 1305/2013;
- Capitalul de lucru (fondul de rulment) auxiliar, în cazul în care este justificat corespunzător și nu depășește 30% din valoarea totală a cheltuielilor eligibile aferente investiției sprijinite prin instrumentul financiar;
- TVA, în condițiile prevăzute la art. 37 (11) din Reg. (UE) nr. 1303/2013;
- achiziția de terenuri neconstruite și terenuri construite în condițiile art. 4 (1) din Reg. (UE) nr. 480/2014 (în limita a 10% din contribuția Programului plătită destinatarului final prin instrumentul financiar).

SM 4.1a "Sprijin pentru investiții în exploatații agricole – subprogramul pomicol"

- Investiții în înființarea și modernizarea fermelor pomicole, inclusiv în înființarea și reconversia plantațiilor pomicole și modernizarea parcului de mașini și utilaje agricole;
- Investiții în înființarea și modernizarea pepinierelor pomicole, inclusiv în creșterea suprafețelor ocupate de material săditor;
- Înființarea și modernizarea unităților de procesare la nivelul fermelor și investiții în vederea comercializării (precum magazinele la poarta fermei sau rulotele alimentare prin care vor fi comercializate exclusiv propriile produse agricole), doar ca o componentă secundară a proiectului;
- Investiții în producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile, cu excepția biomasei (solară, eoliană, cea produsă cu ajutorul pompelor de căldură, geotermală) în cadrul fermei, ca și componentă secundară în cadrul unui proiect de investiții, iar energia obținută va fi destinată exclusiv consumului propriu;
- Investiții în instalații pentru producerea de energie electrică și/sau termică, prin utilizarea biomasei (din deșeuri/produse secundare rezultate din activitatea agricolă și/sau forestieră, atât din ferma proprie cât și din afara fermei), ca și componentă secundară în cadrul unui proiect de investiții, iar energia obținută va fi destinată exclusiv consumului propriu;
- Înființarea și/sau modernizarea căilor de acces în cadrul fermei, inclusiv utilități și racordări;
- Investiții necorporale: achiziționarea sau dezvoltarea de software și achiziționarea de brevete, licențe, drepturi de autor, mărci în conformitate cu la art 45 (2) (d) din Reg. 1305/2013.
- Capitalul de lucru (fondul de rulment) auxiliar, în cazul în care este justificat corespunzător și nu depășește 30% din valoarea totală a cheltuielilor eligibile aferente investiției sprijinite prin instrumentul financiar;
- TVA, în condițiile prevăzute la art. 37 (11) din Reg. (UE) nr. 1303/2013;
- achiziția de terenuri neconstruite și terenuri construite în condițiile art. 4 (1) din Reg. (UE) nr. 480/2014 (în limita a 10% din contribuția Programului plătită destinatarului final prin instrumentul financiar).

SM 4.2 "Sprijin pentru investiții în prelucrarea/comercializarea și/sau dezvoltarea de produse agricole"

Sprijinul se acordă pentru investițiile în procesarea produselor agricole al căror rezultat este tot un produs agricol (conform Anexei I la TFUE).

Investiții în active corporale și necorporale din sectorul de procesare a produselor agro-alimentare pentru:

- Înființarea, extinderea și/sau modernizarea și dotarea unităților de procesare, inclusiv investiții privind marketingul produselor (ex. etichetare, ambalare);
- Înființarea, extinderea și/sau modernizarea de rețelele locale de colectare, recepție, depozitare, condiționare, sortare și capacități de ambalare;

- Îmbunătățirea controlului intern al calității și conformarea cu noile standarde impuse de legislația europeană pentru prelucrarea și comercializarea produselor agro-alimentare;
- Producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile (solară, eoliană, geotermală), a energiei produsă cu ajutorul pompelor de căldură, în cadrul unității procesatoare exclusiv pentru consumul propriu și investiții pentru îmbunătățirea eficienței energetice, ca și operațiuni din cadrul unui proiect mai mare de investiții.
- Organizarea și implementarea sistemelor de management a calității și de siguranță alimentară, dacă sunt în legătură cu investițiile corporale ale proiectului;
- Achiziționarea de tehnologii (know-how), patente și licențe pentru pregătirea implementării proiectului;
- Achiziționarea de software, identificat ca necesar în documentația tehnico-economică a proiectului;
- Capitalul de lucru (fondul de rulment) auxiliar, în cazul în care este justificat corespunzător și nu depășește 30% din valoarea totală a cheltuielilor eligibile aferente investiției sprijinite prin instrumentul financiar;
- TVA, în condițiile prevăzute la art. 37 (11) din Reg. (UE) nr. 1303/2013;
- Achiziția de terenuri neconstruite și terenuri construite în condițiile art. 4 (1) din Reg. (UE) nr. 480/2014 (în limita a 10% din contribuția Programului plătită destinatarului final prin instrumentul financiar).

sM 4.2a " Sprijin pentru investiții în prelucrarea/comercializarea și/sau dezvoltarea de produse agricole – subprogramul pomicol"

Sprijinul se acordă pentru investițiile în procesarea produselor agricole al căror rezultat este tot un produs agricol (conform Anexei I la TFUE).

I nvestiții în active corporale și necorporale din sectorul de procesare a produselor provenite din sectorul pomicol pentru:

- înființarea, extinderea și/sau modernizarea unităților ce procesează materie primă provenită din sectorul pomicol menționată în Anexa I de la TFUE ;
- înființarea, extinderea și/sau modernizarea de rețelele locale de colectare, recepție, depozitare, condiționare, sortare și ambalare;
- producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile în unitatea proprie;
- acțiuni de marketing;
- organizarea și implementarea sistemelor de management a calității și de siguranță alimentară, dacă sunt în legătură cu investițiile corporale ale proiectului;
- achiziționarea de tehnologii (know-how), patente și licențe pentru pregătirea implementării proiectului;
- achiziționarea de software, identificat ca necesar în documentația tehnico-economică a proiectului;
- fondul de rulment auxiliar, în cazul în care este justificat corespunzător și nu depășește 30% din valoarea totală a cheltuielilor eligibile aferente investiției sprijinite prin instrumentul financiar;
- TVA, în condițiile prevăzute la art. 37 (11) din Reg. (UE) nr. 1303/2013;
- achiziția de terenuri neconstruite și terenuri construite în condițiile art. 4 (1) din Reg. (UE) nr. 480/2014 (în limita a 10% din contribuția Programului plătită destinatarului final prin instrumentul financiar).

6.4 "Sprijin pentru investiții în crearea și dezvoltarea de activități neagricole"

Investiții realizate în mediul rural conform listei de coduri CAEN eligibile care vor fi reglementate prin schema de minimis, acoperind:

- investiții pentru producerea și comercializarea produselor nonagricole,
- investiții pentru activități meșteșugărești;
- investiții legate de furnizarea de servicii.
- TVA, în condițiile prevăzute la art. 37 (11) din Reg. (UE) nr. 1303/2013;
- achiziția de terenuri neconstruite și terenuri construite în condițiile art. 4 (1) din Reg. (UE) nr. 480/2014 (în limita a 10% din contribuția Programului plătită destinatarului final prin instrumentul financiar).

2. Creditele sunt nou generate, cu excluderea refinanțării împrumuturilor existente;

3. valoarea creditului pentru cofinanțarea grantului va fi în limita cheltuielilor eligibile ale proiectului (exclusiv pentru partea de cofinanțare privată); în cazul creditelor de sine stătătoare, valoarea creditului va fi de maximum 1.000.000 euro (sau echivalent lei).

4. În cazul combinării instrumentului financiar de creditare cu granturi, prin regulamentele europene și prin ghidul Comisiei privind combinarea instrumentelor financiare cu granturi, sprijinul total acordat beneficiarului final este limitat astfel:

- valoarea creditului pentru cofinanțarea grantului va acoperi exclusiv partea de cofinanțare privată aferentă cheltuielilor eligibile ale proiectului,
- formele de sprijin combinate (IF+grant) trebuie să respecte intensitatea stabilită în cadrul PNDR/Regulamentului nr. 1305/2013, prin reducerea grantului cu echivalentul subvenție brută;
- deși pot fi suportate aceleași elemente de cost, nu pot fi rambursate aceleași cheltuieli eligibile din grant și din instrumente financiare (cheltuielile suportate din cele două forme de sprijin nu se pot suprapune);
- granturile nu vor fi utilizate pentru rambursarea sprijinului primit prin instrumente financiare;
- instrumentele financiare nu se utilizează pentru a pre-finanța granturi.

5. În cazul creditelor de sine stătătoare pentru investițiile în agricultură și procesarea produselor agricole al cărei rezultat este tot un produs Anexa I TFUE, eligibile în cadrul sM 41, 4.1a, 4.2 și 4.2a creditul se acordă în condițiile în care ESB-ul aferent creditului acordat prin instrumentul financiar va respecta rata standard a sprijinului public în cadrul submăsurii prevăzută în Anexa II la Reg. UE nr. 1305/2013.

6. În cazul creditelor de sine stătătoare pentru microîntreprinderile și întreprinderile mici nonagricole din mediul rural care realizează investiții eligibile în cadrul sM 6.4, creditul se acordă în condiții care nu ar cauza ca ESB-ul pentru fiecare destinatar final să depășească 200 000 EUR, pe o perioadă de trei ani fiscali. IMM-urile eligibile ar putea solicita, în mod potențial, de mai multe ori împrumuturi acordate în cadrul instrumentului financiar, cu condiția ca limita echivalentului subvenție brută (ESB) menționată mai sus să fie pe deplin respectată.

7. În cazul combinării IF cu grantul, va fi respectată rata maximă a intensității sprijinului aplicabilă proiectului/beneficiarului în cauză conform Programului prin deducerea echivalentului subvenție brută aferent creditului din valoarea grantului, în situația în care cumulul ar depăși intensitatea permisă conform Anexei II la Reg. UE nr. 1305/2013.

8. Creditele asigură finanțarea pentru una sau mai multe dintre scopurile permise, în EUR și/sau în moneda națională.

9. Creditele nu sunt sub formă de credite de tip mezanin, datorii subordonate sau cvasicapital.

10. Creditele nu sunt sub formă de linii de credit de tip reînnoibil.

11. Creditele au un program de rambursare, inclusiv amortizarea regulată și/sau plăți de tip "bullet".

12. Creditele nu finanțează activități pur financiare sau de dezvoltare imobiliară, atunci când sunt întreprinse ca o activitate de investiții financiare, și nu finanțează furnizarea de credite de consum.

13. Creditele au o scadență minimă de 12 luni, inclusiv perioada de grație relevantă (dacă este cazul) și o scadență maximă de până la 120 de luni.

Raportarea și rezultatele vizate

Organismele care implementează instrumentul financiar furnizează informații autorității contractante, cel puțin trimestrial, într-o formă și cu un domeniu de aplicare standardizate. Raportul include toate elementele relevante pentru ca autoritatea contractantă să îndeplinească condițiile prevăzute la art. 46 din Regulamentul nr. 1303/2013.

Pentru măsura 6.4, vor fi de asemenea îndeplinite obligațiile de raportare în temeiul Regulamentului de minimis nr. 1407/2013.

În plus față de indicatorii comuni aferenți fiecărui domeniu de intervenție din PNDR la care contribuie investițiile finanțate prin IF, alți indicatori sunt:

- numărul de împrumuturi/ proiecte finanțate;
- cuantumul împrumuturilor finanțate;
- rambursări (număr și cuantum);
- resurse rambursate și câștiguri.

Aspecte privind ajutorul de stat

În cadrul instrumentelor financiare, analiza privind implicațiile ajutorului de stat trebuie realizată la două nivele, respectiv al organismelor care implementează instrumentele financiare precum și al destinatarilor finali.

În acest context, aspectele specifice IF de creditare cu partajarea riscului finanțat din PNDR descrise anterior vizează:

La nivelul organismelor care implementează IF

Instrumentul financiar de creditare cu partajarea riscului, reglementat după modelul prevederilor Regulamentului de punere în aplicare (UE) nr. 964/2014, este conceput ca un instrument care nu implică ajutor de stat la nivelul beneficiarilor IF, respectiv al organismelor care implementează IF, din următoarele considerente:

- selecția intermediarului financiar se realizează cu respectarea principiilor transparenței, tratamentului egal, nediscriminării și proporționalității sau a unei proceduri de selecție proprii unei instituții financiare internaționale;
- remunerarea intermediarului financiar reflectă remunerarea curentă de pe piață în situații comparabile sau sunt aliniate la prevederile art. 12 și 13 din Regulamentul Delegat nr. 480/2014;
- intermediarul financiar și autoritatea contractantă, în speță agenția de plăți, suportă pierderile și beneficiile în mod proporțional în funcție de contribuția lor;
- contribuția intermediarului financiar la alocarea totală disponibilă pentru IF va respecta rata de partajare a riscului, pierderile și recuperările suportându-se proporțional cu această rată;
- avantajul financiar al contribuției publice a programului la IF va fi transferat integral către destinarii finali sub forma unei reduceri a ratei dobânzii (și a cerințelor de garantare, dacă este cazul), în procesul de selecție al intermediarului financiar fiind evaluate politica tarifară și metodologia de transmitere a avantajului financiar către destinatarii finali.

La nivelul destinatarilor finali

În cazul activităților din domeniul agricol sprijinite prin FEADR regulile privind ajutorul de stat nu se aplică sprijinului din partea Uniunii sau finanțării suplimentare din bugetul național al statelor membre. Sprijinul pentru aceste activități este exceptat de la notificarea către Comisie în baza art. 108 (3) din Tratat, cu condiția respectării prevederilor regulamentelor FEADR. În acest sens, pentru sprijinul acordat prin intermediul IF pentru investițiile în înființarea și modernizarea fermelor eligibile în cadrul sM 4.1 și sM4.1a, precum și în procesarea produselor Anexa I TFUE al căror rezultat este tot un produs Anexa 1, vor fi respectate intensitățile sprijinului prevăzute în Anexa II a Reg. 1305/2013, iar în plus, în cazul combinării cu grantul aplicându-se, în acest scop, regula cumulului ajutoarelor.

În cazul activităților non-agricole, având în vedere transferul tuturor avantajelor financiare ale contribuției publice la nivelul destinatarilor finali, IF poate fi conceput cu componentă de ajutor în baza regulilor de minimis cuprinse în Reg. nr. 1407/2013.

În cazul combinării celor două forme de sprijin, grant și instrument financiar, pentru a asigura respectarea regulilor privind ajutorul de stat, trebuie avute în vedere următoarele reguli:

- în cazul activităților agricole (sM4.1, sM4.1a, sM4.2, sM4.2a) va fi respectată rata maximă a intensității sprijinului aplicabilă proiectului/beneficiarului în cauză conform PNDR prin deducerea echivalentului subvenție brută a sprijinului acordat prin instrument financiar din valoarea grantului;
- în cazul activităților neagricole (sM6.4) echivalentul subvenție brută al sprijinului acordat prin instrument financiar va respecta prevederile Reg. 1407/2013 cu privire la sprijinul de minimis (maximum 200.000 de euro/beneficiar pe 3 ani fiscali).